

KURJER WILENSKI

NIEZALEŻNY DZIENNIK DEMOKRATYCZNY

nr. 5-6/202

Na łożu śmierci

Zdjęcie dokonane w godzinę po zgonie.

MIŁOŚĆ I SŁAWA

Przed dziejową postacią Józefa Piłsudskiego ugiąć się musi bezradnie pióro każdego człowieka powszedniej dziennikarskiej pracy. Są bowiem ludzie, których istnienia nawet śmierć nie może przekreślić, ani czas zatrzeć ich sylwetki w pamięci zmieniających się pokoleń. Przeciwnie, właśnie poprzez śmierć stają się oni w oczach żyjących i przyszłych pokoleń niewzruszonym posągiem, przestają być podobni do tych, pośród których żyli. Uplastycznia się wtedy i nabiera potęgi symbolu to wszystko, dzięki czemu przerastają oni swoich współczesnych, dzięki czemu stali się dla nich tem, czem byli za życia, a co dopiero historia w pełnych rozmiarach ocenić potrafi. I oto dziś już kiedy ku doczesnej ziemskiej powłoce, prowadzonej w żałobnym pochodzie do katedry św. Jana, płyną napięte w niemym skupieniu uczucia całego narodu, czujemy najwyraźniej, jak ten, tak niedawno żyjący i dostępny nam Człowiek urasta i potężnieje w kształt spiżowego dziejowego posągu. Posągu, który poprzez wieki świadczyć będzie o istnieniu we współczesnej nam epoce niezłomnego ducha i najpotężniej

szej woli w Polsce, zawartej w postaci Józefa Piłsudskiego.

W tej osobliwej chwili kiedy działający pośród nas Człowiek przez wyciężenie śmierci przechodzi w naszych oczach w sferę nieśmiertelności, nie stać nas na to, by włożyć w szeregi słabych w swoim wyrazie słów wielkość i dziejową wagę Meża, który tu na ziemi dzieła sławnego swego żywota dokonał.

Wielki cień zaległ cały kraj z chwilą kiedy spadła nań posępna wieść, że Marszałek zamknął na zawsze swe najbystrzejsze, najprzenikliwsze w Polsce oczy. Ale nie skrupulatna ocena Jego indywidualności ani uczona analiza Jego czynów poruszyła masy ludzkie i kałała im z zaleknionym smutkiem spojrzeć przed siebie. Niezawodnym jest instynkt ludzki. On to najlepiej wyczuwa wielkość i czystość intencji, niezłomność i odwagę czynu, bohaterstwo poświęcenia siebie dla wielkiej wybranej idei.

Pomiędzy ludźmi tej miary, co Marszałek Piłsudski, a społeczeństwem, którego losami o władnięli, zachodzą jakieś tajemnicze, przedziwne procesy, w których wyniku powstaje bez jakiegokolwiek przymusu stosunek mi-

łości, posłuszeństwa i zaufania masy do jednostki. Zjawisk tych nie można uzasadnić zwykłym choćby najbardziej kunsztownym materialistycznym rozumowaniem. O tej tajemniczej mocy Człowieka, o Jego władczyim wpływie na współczesne mu pokolenie pisze Mereżkowski w swej książce o Napoleonie.

Jesteśmy świadkami jak wzbiera w kraju świadomość wielkiego dramatu, który przed nami się rozegrał. Bo odszedł w wieczność Mąż, którego Imieniem znaczone będzie cała epoka historii polskiej. Na przestrzeni ubiegłych 40-tu lat życia polskiego dźwigała się spod jego szarżyny i potężniała postać wyjątkowej miary. Na nieustraszonej woli i niezłomnym charakterze wspierał się ten niezwykły umysł polityka i wodza. Własnym, bezmiernym wysiłkiem, w codziennym ofiarnym trudzie przełamując zimny opór ówczesnej przeciętności polskiej, wkraczał na widownię dziejową Człowiek, który miał stać się w końcu nie zaprzeczalnym władcą Polski, nieomylną soczewką jej racji państwowej, symbolem bohaterskie

(Dokończenie art. na str. 2-iej)

Miłość i sława

(Dokończenie art. ze str. 1-ej)

go poświęcenia i miłości Ojczyzny. Genjalność umysłu i moc charakteru nie zaw sze idzie w parze z gotowością do pełnego, bez reszty oddania się służbie publicznej. Józef Piłsudski całego Siebie, wszystkie genialne cechy umysłu i charakteru oddał wyłącznie na służbę idei niepodległej Ojczyzny którą od dzieciństwa obrał sobie za drogowskaz i ukochał. Tem całkowitem oddaniem się zdobył też sobie masy narodu, które wiedzione nieomylnym instynktem z niewzruszoną wiarą i gorącym przywiązaniem uznały Go za swego Wodza i Opiekuna.

Złożony śmiertelną niemocą chciał jeszcze mówić z Lavalem, a w przeddzień zgonu wzywał do siebie min. Becka, by dać mu wskazówkę w najważniejszych sprawach polityki zagranicznej. Na krótko przed śmiercią w długiej rozmowie przekazywał generałowi Rydzowi Śmigłemu pracę nad umiłowaniem wojskiem, które sam stworzył i chwałą zwycięstw okrył. Nie dbał o siebie, lecz aż do końca wszystkimi gasnącymi siłami o Polskę się troszczył.

W długim szeregu depesz składają hold Wielkiemu Mężowi głowy państw wszystkich części świata. Sława zaniosła do najdalszych krajów wieść o polskim ministrze spraw wojskowych, który ostatnio, na skromnym formalnie, przez siebie obranem stanowisku, tworzył epokę w historii swego kraju i swem imieniem ją znaczył. Sława — ta niezmienna, irracjonalna tęsknota wielkich mas ludzkich. I kiedy przyszłe pokolenia polskie patrzeć będą w otwarte karty swojej historii — dźwięk Imienia Józefa Piłsudskiego uderzy w ich uszy jak łopot skrzydeł towarzyszącej Mu Sławy.

Testis.

NIEZLICZONE TŁUMY

odprowadzały Zwłoki ś. p. Marszałka z Belwederu do Katedry św. Jana

(Telef. od własn. koresp. z Warszawy)

Warszawa wczoraj, z chwilą kiedy rozeszła się wiadomość, że eksportacja odbędzie się o godz. 8-ej wiecz., przybrała żałobny wygląd. Bardzo wiele balkonów na trasie konduktu, t. zn. w Alejach Ujazdowskich, na N. Świecie, Krak. Przedmieściu, przybrano kirem. Poczynając od godziny 6-ej poczęły na chodnikach gromadzić się olbrzymie tłumy. Jednocześnie niemal na całej trasie konduktu ustawiono szpaler wojska.

Przygotowania do uroczystości pogrzebowych

Przez cały dzień wczorajszy trwały ostatnie przygotowania do uroczystości pogrzebowych. Prace te koncentrowały się w Prezydium Rady Ministrów, gdzie obradowały prawie bez przerwy komisje techniczne pogrzebu.

Biuro prasowe było w oblężeniu, co chwila bowiem zgłaszali się dziennikarze, dopytując się o informacje. Chodziło przede wszystkim o ustalenie ścisłego terminu eksportacji zwłok z Belwederu do Katedry św. Jana. Termin ten został ustalony dopiero ok. godz. 4-ej po poł. Wówczas stało się wiadome, że eksportacja odbędzie się o godz. 8-ej wiecz., niezależnie od tego, czy trumna kuta w srebrze będzie gotowa, czy też nie.

Ok. godz. 5-ej wyjaśniło się, że zamówiona trumna gotowa nie będzie i eksportacja do katedry odbędzie się w trumnie prowizorycznej.

Z innych przygotowań do najważniejszych należała kwestja ukończenia kilkusetmetrowej nowej linii kolejowej, która prowadzi od bocznicy na Mokotowie do tego mniej więcej miejsca, gdzie w piątek stanie w czasie defilady trumna z zwłokami Marszałka. Linja ta idzie obok trybuny rządowej, znajdującej się vis-a-vis miejsca, w którym ustawiona będzie podczas defilady trumna.

Po defiladzie wprost z Pola Mokotowskiego pociąg żałobny wyruszy w kierunku Krakowa. Wagon, w którym znajdować się będą zwłoki, będzie otwarty, by na tych stacjach, gdzie pociąg się zatrzyma, ludność okoliczna mogła od-

dać hold zwłokom. Pociągiem tym, który składać się będzie z 3—4 wagonów uda się do Krakowa najbliższa rodzina oraz warta honorowa.

Następnym pociągiem, który odejdzie w kilka godzin później, uda się rząd i następnym skolei — już wieczorem — wyjedzie Pan Pre-

zydent Rzeczypospolitej.

Pociąg żałobny zatrzyma się w Piasecznie, w Radomiu, w Kielcach i na paru innych stacjach.

Uroczystości pogrzebowe w Krakowie odbędą się w sobotę.

Wyprowadzenie zwłok

WARSZAWA (Pat). Nadtęgo przed wyprowadzeniem zwłok ś. p. Marszałka Piłsudskiego z Belwederu niezliczone tłumy zaległy ulice, wiodące z Belwederu do katedry. Przed pałacem Belwederskim w długich szeregach ustawili się oficerowie garnizonu warszawskiego. Na przyległej ulicy Bagatela utworzył się pochód, na którego czele ustawili się poczty sztandarowe Federacji PZOO w liczbie 50, niezliczony las sztandarów różnych organizacji, związków, cechów i stowarzyszeń. Na podwórku Belwederskim po prawej stronie zgromadziła się generalicja i wyżsi wojskowi, po lewej zaś z odkrytymi głowami członkowie rządu, senatorowie, posłowie, wyżsi urzędnicy i duchowieństwo.

O godzinie 19,55 zatrzymuje się przed wrotami, prowadzącymi na dziedziniec, Samochód Prezydenta Rzeczypospolitej. Poprowadzony przez dwóch adiutantów ukazuje się Prezydent, któremu towarzyszą premier Sławek, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych gen. Rydz-Śmigły oraz szefowie domu cywilnego i wojskowego. Razem z Prezydentem przybyła jego małżonka i córka p. Bobkowska. Prezydent udaje się do p. Aleksandry Piłsudskiej, poczem wraz z nią wchodzi do zamienionej na kaplicę sali, w której spoczywa w odkrytej jeszcze trumnie ciało ś. p. Marszałka Piłsudskiego.

Ksiądz kardynał Kakowski, w otoczeniu biskupów odprawia krótkie egzekwie. Po modlitwie trumnę zakryto wiekiem i okryto białą-czerwoną szandarem, opasanym wstęgą o barwach Virtuti-Militari. Na trumnie została przytwierdzona szablą Marszałka, skrzyżowana z buławą marszałkowską i szarą czapką m. elejówką.

W tym samym czasie przed pałacem tworzy się kondukt pogrzebowy. Na czele niesiony jest laurowy wieńiec od Prezydenta Rzeczypospolitej z szarfami o barwach narodowych, na których widnieje napis „Najdroższemu Józefowi Piłsudskiemu — Prezydent Rzeczypospolitej, dalej ustawili się 13 oficerów, którzy niosą 13 poduszek z orderami Marszałka najważniejszymi odznaczeniami polskimi i państw obcych. Następnie czarny, prosty, drewniany krzyż, poczem szpaler duchowieństwa.

W chwilę potem na progu pałacu ukazał się kardynał w otoczeniu duchowieństwa. Wśród żałobnej cisy rozległy się pienia żałobne. Trumnę wynoszą na wycych barkach generałowie Rydz-Śmigły, Sosnkowski, Fabrycy, Rummel, Kasprzycki i Ruppert.

Za trumną kroczy w ciężkiej żałobie p. Piłsudska, prowadzona przez Prezydenta Rzeczypospolitej, dalej córki, pani Mościcka, prowadzona przez premiera Sławka, najbliższa rodzina Marszałka, ministrowie, marszałkowie Senatu i Sejmu, gen. insp. sił zbrojnych gen. Rydz-Śmigły, prezes NIK. Krzemiński, podsekretarz stanu, i prezes Sądu Najwyższego Supiński, i prezes Najwyższego Administracyjnego Hełczyński, generalicja z szefem sztabu głównego Gąsiorowskim, posłowie i senatorowie, zarząd miasta delegacja korpusu oficerskiego, policji państwowej z komendan-

tem gen. Kordjan-Zamorskim, delegacje organizacji i stowarzyszeń.

Wzdłuż ul. Belwederskiej płyną pochodnie. Przed bramą stoi laweta I dywizjonu artylerji konnej, zaprzężona w 6 koni. W czasie składania trumny na lawetę w ciągu kilkunastu minut panuje śmiertelna cisza. Słychać tylko dalekie dźwięki dzwonów, które odezwaly się we wszystkich świątyniach i przerywany głos syren fabrycznych. Wojsko przez cały czas prezentuje broń. Generalicja i oficerowie stoją na baczność salując. Przed lawetą, pod wodzą gen. Bończy-Uzdowskiego stoją oddziały wojskowe, orkiestra 1 pułku szwoleżerów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, dywizjon artylerji konnej, bataljon piechoty ze sztandarem, dwa sztandary legionowe, niesione przez legionistów w historycznych strojach, dalej podoficerowie z wieńcem od Prezydenta Rzeczypospolitej, dalej oficerowie, niosący poduszki z orderami Marszałka i duchowieństwo.

W chwili ruszenia konduktu odzywa się werbel bębnowy. Kondukt Aleja Ujazdowska, Nowym Światem, Krakowskim Przedmieściem ruszył do Katedry św. Jana. Po obu stronach konduktu oficerowie w liczbie kilku tysięcy tworzyli szpaler. Na chodnikach ulic zebrały się tysiączne tłumy publiczności, która w głębokiej cisy składała hold zmarłemu Marszałkowi.

Wzdłuż całej trasy pochodu w oknach mieszkań pogaszono światła, płyną tylko latarnie okryte krepa, światła reklam pogasły. Słychać dzwony bijące w kościołach stolicy. Około godziny 22,30 rozległ się dzwon w katedrze św. Jana. Do katedry zbliża się kondukt. Wojsko ustawia się frontem do kościoła wzdłuż ulicy Św.-Jańskiej. W chwili przybycia trumny przed katedrą wojsko prezentuje broń, sztandary pułkowe pochylają się. Do lawety zbliża się generalicja, podejmuje trumnę i wnosi ją do katedry. Po ustawieniu trumny na katafalku zostaje zaciągnięta warta honorowa, którą pełnią generałowie i wyżsi oficerowie.

Katedra będzie otwarta dla publiczności dziś o 5-ej rano

(Telef. od wł. koresp. z Warszawy)

Program uroczystości żałobnych przewidywał otwarcie katedry dla publiczności, chcącnej złożyć hold prochem Marszałka bezpośrednio po złożeniu zwłok. Jednak z powodów technicznych termin ten uległ przesunięciu, a katedra będzie otwarta dopiero około godz. 5-ej rano.

Bojkot „Gazety Warszawskiej“

(Telef. od własn. koresp. z Warszawy)

W związku z stanowiskiem zajętem wobec zgonu Marszałka przez „Gazetę Warszawską“ Związek wydawców czasopism i Polski Związek Reklamowy wykluczyły wydawnictwo tego dziennika z organizacji.

Krązą pogłoski, że również związek korporatów zamierza powziąć uchwałę niekolportowania „Gazety Warszawskiej“.

—o—

Kto wygrał?

WARSZAWA, (Pat). W dniu 9-ym ciągnięcia 4-ej klasy 32 polskiej państwowej loterii klasowej padły następujące większe wygrane na numery losów:

zł. 10.000: 1339, 7493, 57461, 6676, 95636, 102911, 121827, 126158, 145240, 183563.

W związku z uroczystościami pogrzebowymi ś. p. Marszałka Piłsudskiego ciągnięcia w dn. 17 i 18 nie odbędą się. 11 dzień ciągnięcia odbędzie się 20 maja, 12-ty dzień ciągnięcia 21 maja, 13-ty dzień ciągnięcia z główną wygraną w dn. 22 maja, a dodatkowe ciągnięcia z wygranami pocieszenia 23, 24, 25 i 27 maja.

Ziemia z drogich Marszałkowi miejsc Wileńszczyzny na Kopiec

Oficjalna delegacja Wilna i Wileńszczyzny, złożona z 15 osób, zawiezie do Krakowa skromną, lecz piękną urnę, wykonaną przez znanego ceramika Azarowicza z gliny, wypalanej w wżorystych kolorach, opasanej samodziałową wstęgą. O zawartości urny dowiadujemy się ze zwitka pergaminu, na którym napisano co następuje:

„W wykonaniu woli wileńskiego Komitetu Obywatelskiego Uroczystości Pogrzebowych Marszałka Józefa Piłsudskiego, ziemię z drogich jego sercu miejsc Wileńszczyzny zebrana,

z Żułowa, gdzie stał Jego dom rodzinny,

z mogiły Jego matki Marji z Billewiczów Piłsudskiej w Sugintach,

z mogiły Jego siostry Zofji z Piłsudskich Kadenacowej na ementarzu Bernardyńskim w Wilnie i

z mogił obrońców Wilna na ementarzu na Rossie,

w tej urnie złożono w Wilnie, dnia 15 maja 1935 r. dla umieszczenia jej w fundamentach kopca, budowanego w Krakowie rękami całego Narodu, ku wiecznej cześci Marszałka, co obecni swemi podpisami stwierdzają“.

Następują podpisy Wydziału Wykonawczego Komitetu Obywatelskiego.

Pergamin opatrzone lakowemi pieczęciami Wojewody Wileńskiego, Zarządu Miasta Wilna, Rektora USB. i Dowództwa 1 Dyw. Legj.

Zwinięty w rulon pergamin spięto złotą brzozaletą, pochodzącą z roku 63, ofiarowaną przez osobę prywatną. Temi samymi pieczęciami opieczętowano urnę umieszczając na niej trwały napis w formie ryngrafu.

(Zdjęcie urny na str. 5-ej.)

Syndykat Dziennikarzy Wileńskich w ogólnej żałobie

Zarząd Syndykatu Dziennikarzy Wileńskich odbył w dniu 15 b. m. nadzwyczajne żałobne posiedzenie, na którym, po złożeniu holdu pamięci Wielkiego Budowniczego Polski i zbaczu Wilna, postanowiono wysłać do Pani Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej depeszę kondolencyjną następującej treści:

Pani Marszałkowa Aleksandra Piłsudska — Belweder. — Warszawa.
„Wstrząśnięci do głębi ciosem, który okrył ciężką żałobą całą Polskę, dziennikarze wileńscy, miłego miasta Marszałka, składają Ci dostojną Pani wyrazy serdecznego współczucia“.
Syndykat Dziennikarzy Wileńskich.

Zarząd Syndykatu złożył kondolencję, wpisując się do wojewódzkiej księgi kondolencyjnej, uchwalili wezwać wszystkich swych członków do wzięcia gremjalnego udziału w urocz-

stościach żałobnych w Wilnie i do nałożenia żałobnych opasek na cały czas trwania żałoby na rodowej. Zarząd postanowił wręczyć wysłać dwóch delegatów, którzy będą reprezentowali Syndykat Dziennikarzy Wileńskich na uroczystościach żałobnych w Warszawie i Krakowie.

1.000.000 zł. na pomnik w Warszawie

WARSZAWA, (Pat). Prezydium Centralnego Zw. Przemysłu Polskiego na uroczystym zebraniu z udziałem przedstawicieli zrzeszonych organizacji w dniu 15 maja r. b. jednomyślnie powzięło następującą uchwałę:

„Wzywamy przemysł do złożenia 1.000.000

zł. na budowę pomnika w stolicy państwa wskrzesicielowi ojczyzny I Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu, inicjując w ten sposób dzieło, w którego realizacji weźmie bez wątpienia udział cały naród“.

ŁOTWA A POLSKA

KWIESIS
Prezydent Łotwy.

Bezstronny obserwator mógł stwierdzić że sejmowładztwo łotewskie stanowiło odstraszący przykład nieudolnego zastosowania zasad demokracji w rządzeniu państwa. Niezliczo na ilość grup, grupki, koteryj i klik pro wadziła ze sobą targi, robiąc nawzajem propozycje, wymagając dla siebie koncepcyj... Interes państwa, interes narodu cierpiał na tem. W chwili, kiedy sytuacja groziła podstawom istnienia państwa, nastąpił przewrót. Premier Ulmanis, mający już piękną kartę w dziejach młodej państwowości łotewskiej, wysunął hasło zjednoczenia narodu.

Rząd, przez niego stworzony, przeprowadził szereg zasadniczych reform. Kryzys rolnictwa dawał się w Łotwie odczuwać bardzo silnie. Ulmanis wstrzymał licytacje zagród włościańskich, co groziło ruiną dziesiątkom tysięcy pracowników roli, (w r. 1933 wystawiono na licytację 4.300 gospodarstw wiejskich) wydając jednocześnie szereg ustaw, ułatwiających rolnikom wywiązanie się ze zobowiązań pieniężnych. Wprowadził w życie rodzaj monopolu zbożowego, rząd zagwarantował umieszczenie na rynku po cenach wyższych, niż giełdowe około 300.000 tonn żyta. Stosując system

ULMANIS
Premier i Minister Spraw Zagranicznych Łotwy.

dopłat do bekonów, masła i t. d. podniósł rentowność tych gałęzi produkcji i uzdrowił panujące tam stosunki.

Szereg zarządzeń spowodował zmniejszenie się do minimum bezrobocia i polepszenie ogólnej sytuacji gospodarczej państwa.

Politykę zagraniczną Łotwy określa jej położenie geograficzne. Podobnie, jak Polska, dąży ona do utrzymania pokoju, który chce wyzyskać dla spokoju i konstruktywnej pracy na swoim własnym zagonie. Świadomy swego celu rząd, kierowany wolą uznanego przez naród autorytetu, a mający zapewnioną ciągłość swoich poczynań, może niewątpliwie dokonać znacznie więcej, aniżeli zależne często od kaprysu dwu-trzyosobowej grupki posłów, rządu parlamentarne, przedprzewrotowe.

15 maj był dniem przełomowym. — Dotychczasowy, tak jeszcze krótki okres czasu, dowiódł, że rząd Ulmanisa ma wszvstkie dane po temu, aby z trudnego zadania wywiązać się dobrze. Zresztą brak obecnie w Łotwie siły, któraby się mogła jemu przeciwstawić. Drobniejsze grupki polityczne znikły z powierzchni ziemi, socjaliści i komuniści utracili wpływy niemal zupełnie.

Przewrotowi majowemu towarzyszył na Łotwie wzrost prądów nacjonalistycznych. Nagły zwrot od polityki stosunkowo liberalnej w stosunku do mniejszości do ostrego kursu nacjonalistycznego, odczuła m. in. i ludność polska Łotwy na co Polska obojętnie patrzeć nigdy nie może. Z biegiem czasu ostrze zarządzeń ulegnie niewątpliwie stępieniu. Wtedy już żaden cień nie zakłóci święta, które Polska razem z Łotwą będzie uroczyste obchodziła.

W interesie samej Łotwy i w interesie jeszcze większego zacieśnienia stosunków polsko-łotewskich życzymy, aby chwila ta nastąpiła jak najprędzej i w łamy: „Lai dzive Latvija“.

gel.

On

*Mężem był, co się z męką Polski sercem zrół,
tym, co z Ojczyzną wraz dźwigał kajdany:
z praw, jak Ona, wyzuty, przez świat nieuznany,
bezimienny bohater, tropiony, ścigany,
najwierniej dzielił Jej los.*

*Mężem był, co Jej dumę w duszy własnej skrył,
ni skarg nie znając, ni gnuśnej rozpacz...
Nawet w carskiej katordze groźny dla siepaczy,
wódz herosów bezdomnych, wódz armji tulaczy,
niezduszonych Polski sił.*

*On nie znał narkotyków na sumienia zew:
piór pawich, szychu za pradziadów cnoty.
Rozumiał, że przyjść musi dzień krwawej roboty,
bo Polsce nie daruje nikt wolności złotej,
aż moc pokaże i gniew.*

*Przyszła chwila: przemówił świat językiem dział
i prawa ludów bagnietami mierzy.
Zpod ziemi wyczarował On polskich rycerzy...
I pierzchły najeźdźniki z ojczytych rubieży —
wolność Narodowi dał.*

*Odszedł. Dzieło skończone i żywota kres.
Lecz niema mocy, co Ducha uśmierca...
Narodził pomnij, żeś Jego spadkobierca.
Choć żalobnym dziś dzwonem biją nasze serca —
ON żąda czynów, nie łez.*

Benedykt Hertz.

Rok 1914. Komendant Piłsudski w gronie oficerów Legionowych.

Łotwa i Polska! Jakże ściśle związane są ze sobą losy obu państw, jakże podobne dzieje obu narodów w latach ostatnich! Wspólna niewola rosyjska, ten sam ucisk okupanta niemieckiego, te same łuny pożarów na horyzoncie i to samo zniszczenie wojenne, jednoczesne niemal wyzwolenie i wspólne — ramię przy ramieniu — walki o utrzymanie niepodległości! A nic przecież tak nie łączy ludzi ze sobą, jak braterstwo wspólnie przelanej krwi.

Wielki Zmarły pozostanie w historii, jako symbol tego polsko-łotewskiego braterstwa. Na Jego to rozkaz gen. Rydz-Śmigły zajął Dymeburg, by z „trzeciej gwiazdy Łotwy“ uczynić iście królewski dar zaprzyjaźnionemu narodowi

To też Polska raduje się i smuci wraz z Łotwą, a Łotwa przeżywa polskie smutki i polskie radości. Jeżeli w tym roku brak będzie ze strony polskiej objawów zewnętrznych tej łączności duchowej, nie znaczy to bynajmniej, byśmy się wyrzekli tradycji, byśmy zapomnieli o tem, co nas łączy. Przygniecenie i przybicie ogromem nieszczęścia, jakie spadło na nasz naród, niezdolni jesteśmy w tej chwili do odczuwania radości, choć ciężby była ona radością najbliższego narodu.

Dzień 15 maja jest świętem jedności łotewskiej. Nie jest to dzień ogłoszenia niepodległości, które nastąpiło 18 listopada. Jest to jednak rocznica tak ważnego w dziejach Łotwy wydarzenia, jakim był przewrót, dokonany przez premiera Ulmanisa, i ujęcie przez niego pełni władzy w swoje ręce. Sejm został rozpuszczony, zaprowadzono rządu autorytetu, oparte na tych samych zasadach, co uprzednio w Litwie, a później w Estonii.

Wśród młodzieży

Kto chce mieć miarę uczuć społeczeństwa po zgonie ś. p. Marszałka niech za głądnie do szkół. Niech pobędzie wśród chłopców i dziewcząt, posłucha, popatrzy.

Napozór nic. Tylko portrety w żalobnej krepie, sztandar w czerni, wiązanki kwiatów, tu i ówdzie honorowa warta przed udekorowanym wizerunkiem. — Ale wprawne oko dostrzeże odrazu ogromne zmiany w masie dziatwy i młodzieży.

P. Kobylińska-Masiejewska opisuje wrażenia swe z wędrowki po szkołach w ten oto sposób:

„Młodzieży trudno w śmierć uwierzyć. Buntują się. Oni, którzy ciągle słyszeli o Marszałku, jakoś uwierzyli, że jest... nieśmiertelny. Musi być znowu. — Szczególnie ci czternasto-trzynastoletni i młodszy. Dla nich Marszałek był wieczny w ich pojęciu. Polska i Marszałek. To się rozumie. To też ośmioletni Jurek powiedział do ojca stanowczo, choć ze

łzami: „Marszałek umarł? To jest nie możliwe. To kłamstwo“.

Objawy zewnętrzne zdumiewają spokojem, godnością i powagą. W reportażu p. Masiejewskiej czytamy:

„Wczoraj (13 maja) przy odczytywaniu Orędzia Prezydenta w sali rozlegał się płacz. Dziś sale wszędzie są zamienione niby w uroczyste kaplice, gdzie straż z uczniów, czy uczenie stoi na tej żalobnej, honorowej warcie. Gdy się wchodzi do gimnazjum im. Orzeszkowej wprost przed oczyma, na przeciwległej ścianie wyrasta błękitna postać Marszałka oparłego o poręcz trybuny.

Ten portret jest pendzla p. Kuleszy i Marszałek jak żywy obecny jest w tej sali na wszelkich poczynaniach młodzieży. Wyblyskiwał wieczorem neonowym światłem na obchodach i słuchał zamyślony poranej modlitwy dziewcząt. Teraz portret przybrany w krepę uderzył w same serce dziewczęta, wchodzące 14 maja do sali. Neonowe światło krzychało żółto i żalobnie, kłóćąc się ze słońcem. To też zaważały się na chwilę na progu sali nim weszły cichutkie i już żal zawione. — Jakież to mogły być lekcje?

Zażawione twarze patrzyły na nauczycielki. Była jedna taka lekcja na której i nauczycielka się załamała, zaczęła młócić i zakryła twarz zmoczoną łzami. — Dziewczęta płakały bezgłośnie oparte o pulpit.

Gdy podnosiły głowy na zeszytach otwartych do ćwiczeń widniały ślady łez. A potem powoli zaczynały mówić i z samej lekcji stworzył się samorzutnie cu downy obchód. — Nikt nie potrafił wyrazić żalobnego nastroju tych minut lekcji, na której same dziewczęta układały coś niby żalobną pieśń o Umarłym. Trzeba tam być i widzieć. — A potem rozlega się na korytarzu dziwna kołatka i stuk drewnianym głosem. Co to? Ach, to koniec lekcji. Bo w szkole się nie dzwoni na znak żałoby. — Klasa się nie porusza. W szkole cicho. Więc głos się zniża do szeptu“.

„W dniu 14 maja w gimnazjum im. Czartoryskiego odbyło się zebranie samorządów wszystkich szkół średnich i młodzież uchwaliła wysłać do Warszawy następującą depezę:

„My, młodzież szkół średnich w Wilnie, bez różnicy wyznań i narodowości,

łącząc się z całą Polską w głębokim żalu po stracie Ukochanego Wodza ślemy Wam, córkom tego Wielkiego Nauczyciela Narodu, gorące wyrazy współczucia“.

Bez różnicy wyznań i narodowości. Tak. Bo oto w gimnazjum im. Puszkina jeszcze przed oficjalnym nabożeństwem szkoła samorzutnie zebrała się 13 maja na uroczystość żalobną, którą odprawił prawosławny kapelan. W klasach potem domagano się zmiany zwykłego porządku lekcji i poinformowania klas o tem wszystkim, co należałoby wiedzieć o życiu polskiego Wodza i o stracie, jaką poniosła Polska. I Rosjanie, tak jak i w innych szkołach krepą pokryli swe odznaki i spowazniali, jakby czując, że wicher historii przebiegając nad jednym z narodów mimowoli skrzydłami i inne pot rąca.

W szkołach żydowskich, jak np. w Gimnazjum Pedagogów, dziewczęta podobnie jak ich koleżanki polskie szyły krepowe zasłony na portrety i odznaki. — Robiły to i dla chłopców, bo szkoła jest koedukacyjna“.

W jednej zaś ze szkół powszechnych, do której uczęszcza dziatwa żydowska

Przebieg choroby Marszałka Piłsudskiego Przygotowania do uroczystości pogrzebowych w Krakowie

Jeszcze szereg szczegółów

W uzupełnieniu podanych wczoraj wiadomości o ostatnich dniach ś. p. Marszałka Piłsudskiego dowiadujemy się następujących szczegółów:

Towarzysze lat dawnych opowiadają, że Marszałek w dzieciństwie uważany był za chłopca dość walego; stale obawiano się o Jego płuca i serce. O chorobie natomiast nerek i żołądka nie było wówczas mowy. Bóle wewnętrzne zaczęły Marszałek odczuwać dopiero przed dwoma laty.

Podobno już przed rokiem lekarz domowy dr. Woyczyński powziął podejrzenia co do choroby wątroby i radził, aby w tym kierunku rozpoczął leczenie. Marszałek odpowiedział mu jednak:

— „Z pana stary wątrobiarz i w każdym widzi pan chorego na wątrobę“.

Marszałek naogół nie lubił lekarstw i lekarzy. Mówił, że musi się sam leczyć, bo lekarze nie mu nie pomogą i sam też chętnie stosował leki domowe.

W ostatnich latach bywały tygodnie, w których czuł się tak źle, że nie nie jadł prócz herbaty i sucharków. Dlatego opadał z sił i coraz gorzej wyglądał. Od pewnego czasu utrzymywał, że umrze w tym roku, dożywszy tego samego wieku, co ojciec.

Dnia 19 marca r. b., w dzień swoich imienia, Marszałek bawił, jak wiadomo, w Wilnie. Tu nastąpiło znaczne pogorszenie w stanie zdrowia. Dostał silnych torsyj i bólów. Jak już podaliśmy wczoraj, w kwietniu sprowadzono prof. Wenckenbacha z Wiednia, otoczenie jednak nie bardzo wierzyło jego twierdzeniu, że Marszałkowi pozostaje zaledwie kilka tygodni życia. Ciągłe jeszcze leczono na niezwykle silny organizm.

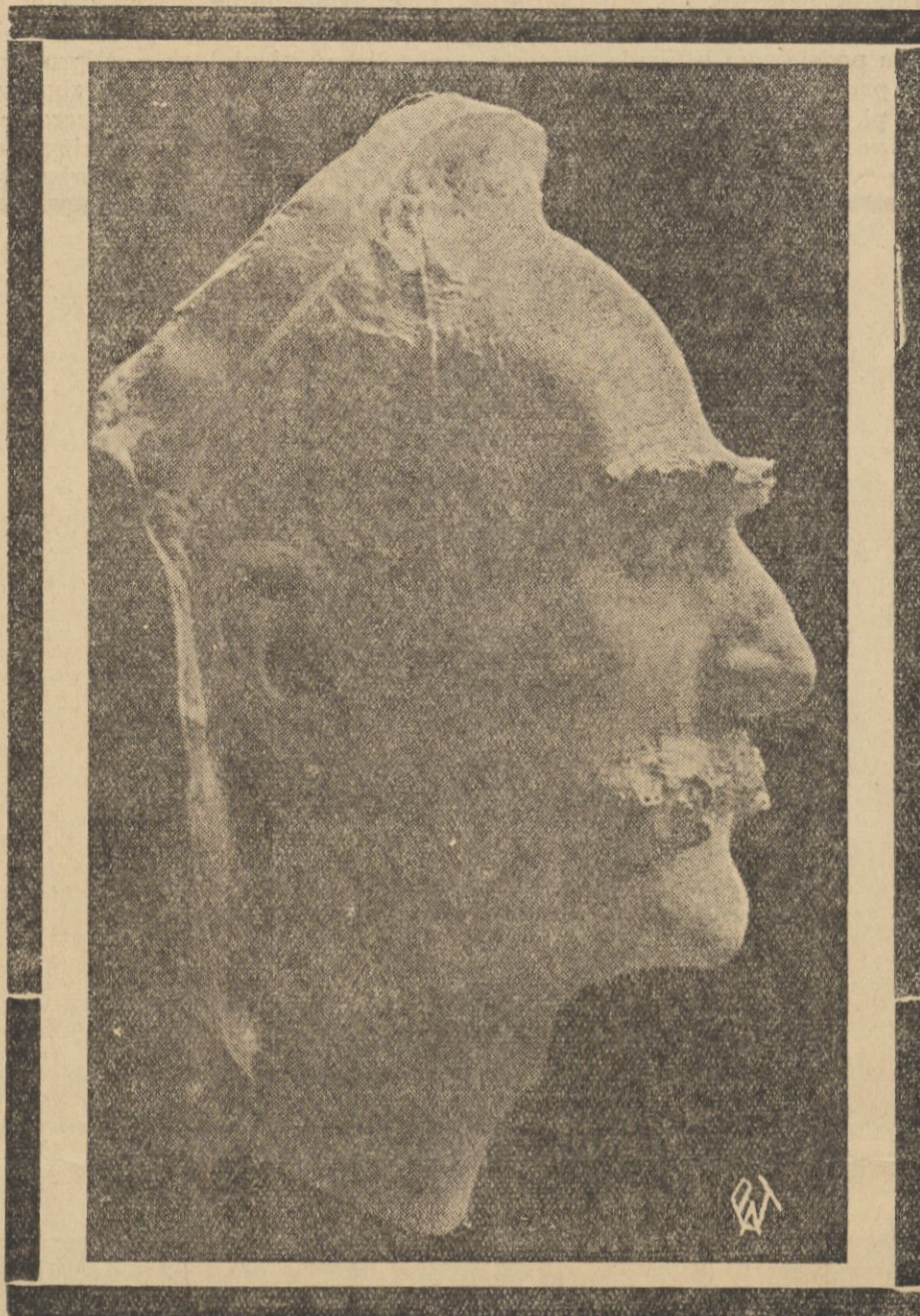
Na Wielkanoc nastąpiło dalsze, bardzo silne pogorszenie, które od tego czasu stale postępowało.

Dowodem, jak silny był organizm Marszałka jest fakt, że niemal do ostatnich chwil życia nie leżał w łóżku. Jeszcze w ubiegłą środę i czwartek przechadzał się powolutku po tarasie pałacu belwederskiego. W piątek był już tak osłabiony, że chodzić nie mógł. Nie chciał jednak leżeć i kazał się wozić w wózku na kółkach.

Jeżeli chodzi o ostatnie chwile, to w niedzielę rano było parę godzin tak znacznej poprawy, że projektowano nawet rychły wyjazd do Pikiłszek. W godzinach popołudniowych Marszałek zasnął i obudził się o godz. 6-ej wieczorem. Wówczas dyżurny lekarz stwierdził znaczne osłabienie tętna, dowodzące, że zbliża

się koniec. Wezwał więc całą rodzinę, która zgromadziła się u łóżka chorego.

Agonia rozpoczęła się o godz. 8-ej. Ksiądz i rodzina oraz bliźsze otoczenie Marszałka rozpoczęło odmawianie modlitw za konających. Marszałek od czasu do czasu otwierał oczy. W pewnym momencie uczynił ruch ręką w stronę żony i córek, jakby je chciał pobłogosławić. 10 minut później już nie żył.

ku Legionistów w Krakowie, z prez. dr. Karpińskim na czele.

Gen. Wieniawa Długoszowski pozostał w stałym kontakcie telefonicznym z premierem Sławkiem. Ponieważ przypuszczają się, że zwłoki ś. p. Marszałka Piłsudskiego przyjadą do Krakowa w sobotę trasą Warszawa — Radom — Kielce. Zarząd miejski zwołał posiedzenie czynników miejskich i obywatelskich pod przewodnictwem prez. Kaplickiego. Na zebraniu tem wyłoniono cztery sekcje: porządkową z płk. Podgórskim i dr. Hartem na czele, która zajmie się uporządkowaniem trasy konduktu żałobnego; sekcję wyżywienia pod kierunkiem dr. Spiry, która postara się o zaopatrzenie miasta w żywność na czas zjazdu, spodziewanego podczas uroczystości pogrzebowych; kwaterunkową z p. Rabsztem na czele, która wydała do obywateli odezwę aby zgłaszali kwatery dla przyjezdnych i czwartą sekcję — dekoracji miasta. Na czele jej stanął kustosz Witkiewicz, który zdecydował, że jedyną dekoracją będą czarne chorągwie oraz kirem okryte latarnie uliczne, zapalone w czasie przechodzenia konduktu.

Zaznaczyć należy, że spodziewany jest olbrzymi zjazd, wyrażający się w cyfrze około 100.000 osób. Z samego Górnego Śląska zgłosiło przybycie 10 tys. osób. Korpus dyplomatyczny w przypuszczalnym składzie 100 osób, ma za rezerwowane miejsce w czterech hotelach.

**Maska pośmiertna
ś. p. Marszałka Józefa
Piłsudskiego zdjęta przez
prof. Szczepkowskiego**

(zdjęcie na lewo)

Nasze miasta w żałobie

CHORE PŁUCA osłabiają organizm

Leczenie chorych płuc polega na stworzeniu takich warunków, aby zdolności obronne organizmu zostały odpowiednio wzmocnione i wykorzystane.

Zioła Magistra Wojskiego „Pulmosa“, zawierające niezmiernie rzadką roślinę chińską Schin-Schen, stosują się przy kaszlu, zapaleniu, potach i stanach podgorączkowych, przynoszą ulgę.

Zioła ze znak. ochr. „PULMOSA“ do nabycia w aptekach i drogeriach (składach aptecznych).

Wytwórnia Magister E. WOLSKI,
Warszawa, Złota 14 m. 1.

powstał taki płacz wśród dzieci, że nie było sposobu prowadzenia pracy w tym dniu w szkole.

Do Ostrej Bramy ciągną setki dziewcząt i chłopców na „Anioł Pański“. — Wszyscy w żałobie, więcej bo w żałobnym nastroju.

120 reprezentantów szkół z Wilna, Grodna, Nowogródka, Baranowicz, Święcian wyjeżdża na uroczystości pogrzebowe do Warszawy.

Do Kuratorjum płyną depesze, pisma, uchwały, delegacje: młodzieży, zrzeszeń oświatowych nauczycielstwa, harcerzy.

P. Kurator Szelański do młodzieży

Kurator O. S. p. Kazimierz Szelański wygłosił w dn. wczorajszym w Radjo wileńskim następujące przemówienie:

KOCHANA MŁODZIEŻY!

W ciszy i skupieniu przeżywamy głęboki ból. Czujemy tem silniej, iż chociaż Marszałek jest własnością całego narodu, z naszej ziemi pochodzi. Tu przeżył swoje najmłodsze lata, tutaj wola Jego budowała mocne postanowienie walki o Polskę. Tutaj też w Wilnie spocznę Jego wiel

KOMUNIKAT KOMITETU UCZCZENIA PAMIĘCI ELIZY ORZESZKOWEJ.

Spowodu głębokiego ciosu jaki dotknął całą Polskę przez zgon Wodza Narodu — zapowiedziane uroczystości ku czel Elizy Orzeszkowej w Grodnie zostały przeniesione na 14 i 15 września 1935 r. z zachowaniem dotychczas ustalonego programu.

GRODNO.

W dniu 16 b. m. Komitet Obywatelski w Grodnie urządza obchód żałobny, na który złoży się nabożeństwo żałobne w świątyniach wszystkich wyznań, pochód na plac Wolności, przemówienie i akademja żałobna w sali teatru. —

kie, gorąco Polskę kochające serce, aby mówić jak bardzo Mu miasto to jest drogiem.

Kim jest dla nas Marszałek, trudno wypowiedzieć, trudno znaleźć słowa, któreby wyrazić to umiały. To chećnie silniej niż kiedykolwiek czują serca w Polsce, to przedewszystkiem mówią Wam Wasze młode serca wrażliwe na wielkość i piękno.

W tych ciężkich dla nas i uroczystych chwilach, które niezatarte ślady żłobu w waszych młodych duszach, musicie wszyscy wzbudzić w sobie postanowienie postawą i czynami własnego życia być godnymi tego, że jesteście z tej samej ziemi.

Niech ból nas zahartuje, utrwali w nas mocną wolę życiem naszym potwierdzić, że testament Jego wypełnimy, że Jego wzorem poświęcimy nasze siły i zdolności dla dobra Polski. Ze tak czujecie dowodzi to, że otrzymujemy od Was ze wszystkich szkół i od tych najmłodszych oświadczenia, że przyrzekacie żyć i pracować dla wielkości Polski, tak jak On dla niej pracował.

Jestem przekonany, że jednako czujemy wszyscy, zarówno wy młodzi, jak i wasi rówieśnicy. To też w imieniu was wszystkich zawiadomiłem naszego zwierzchnika Pana Ministra Oświaty, że miłości do Marszałka i wierności Jego wskazaniom postanowiliśmy dowieść naszą pracą i naszymi czynami.

Wszystkie miejscowe organizacje kobiece, w liczbie 12, z inicjatywy Z. P. O. K. urządzają również w sobotę akademję żałobną. Żydowska Gmina Wyznaniowa wezwała całe społeczeństwo żydowskie do wzięcia udziału w obchodzie żałobnym i w nabożeństwach w synagogach.

Spowodu śmierci ś. p. Marszałka wysłane zostały na ręce pani Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej, Prezydenta Rzpłitej i gen. Rydza Smiętego depesze przez komendanta korp. gen. Litwinowicza, prezydenta miasta Wiktora Miszki i Kresowego Związku Ziemiaków w Grodnie.

GŁĘBOKIE.

14 b. m. o godz. 10 rano odbyły się nabożeństwa w świątyniach wszystkich wyznań za spokój duszy marszałka Piłsudskiego, na których byli obecni przedstawiciele władz. W nabożeństwach wzięły udział tłumy publiczności.

Wieczorem przyjdum rady powiatowej B. B. W. R. zwołało zebranie przedstawicieli organizacji społeczeństwa, na którym ukonstytuował się Komitet Żałobny, kt. się zajmie zorganizowaniem uroczystości żałobnej, oraz przeprowadzi zbiórki na kopiec Józefa Piłsudskiego w Krakowie. — Jednocześnie wybrano Romualda Fryzickiego, sekretarza rady pow. BBWR. delegatem powiatu na uroczystości pogrzebowe do Warszawy i Krakowa.

SMORGONIE.

Lotem błyskawicy obiegła miasto w ponie dziełek rano wieść o agonie i Marszałka Polski, Józefa Piłsudskiego. Wszędzie utworzyły się grupki obywateli, którzy z widocznym i szczerem przygnębieniem fakt ten komentowali. Na znak żałoby wywieszono na wszystkich budynkach kirem przewiązane sztandary narodowe oraz przerwano wszelkie czynności kupieckie i handlowe. W południe odbyły się żałobne nabożeństwa we wszystkich świątyniach. Nabożeństwo żałobne w kościele katolickim, zorganizowane samorzutnie, miało przebieg szczególnie podniosły. W zęsiście oświetlonym kościele zebrała się młodzież szkolna i harcerska ze swymi wychowawcami oraz nadzwyczaj liczne miejscowe społeczeństwo. Na początku przemówił do młodzieży ks. proboszcz Kluk. Mówił o dotkliwej stracie, którą naskutek zrzędzenia Boga Polska poniosła i zwrócił się do młodzieży, aby wzniosła do Stwórcy gorące modły za Tego, który tak gorąco młodzież ukochał. Po uroczystych egzekwjach odbyły się nieszpory żałobne poczem

młodzież w karnych szeregach w skupieniu przemaszerowała ulicami miasta, udając się do swych szkół. W godzinach wieczornych odbyła się w sali miejscowego kina żałobna akademja, poświęcona pamięci Marszałka.

Do nadzwyczaj licznie zebranej publiczności przemówił kierownik szkoły powszechnej p. Borowski, poczem odczytał Ozędzie Pana Prezydenta, które zebrani wysłuchali stojąc. W serdecznych słowach mówił prelegent o tym zmarłym przedewszystkiem, największym Synu Rzeczypospolitej i wzywał zebranych do ślubowania, że zachowają Jego spuściznę. Pamięć Wielkiego Zmarłego uczczono kilkuminutowym milczeniem.

Na zakończenie żałobnej akademji odegrała orkiestra Straży Pożarnej żałobną pieśń, następnie śpiewy wykonał chór Sr. Szkoły Handl., poczem publiczność rozeszła się w poważnym milczeniu.

Akademję zorganizowano staraniem miejscowego Komitetu B. B. W. R.

BRASŁAW.

Wiadomość o zgonie ś. p. i Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego pogrążyła społeczeństwo pow. brasławskiego w nieutulonym żalu i bólu. Już od wczesnego rana w dniu 13 b. m. zaczęły nadchodzić pod adresem starosty depesze i telegramy kondolencyjne od organizacji i poszczególnych osób.

W dniu 14 b. m. odbyło się w Brasławiu bardzo liczne zebranie przedstawicieli społeczeństwa, organizacji i związków pow. brasławskiego, na którym postanowiono, że uroczyste nabożeństwo żałobne w świątyniach wszystkich wyznań odbędzie się w dniu 17 maja, o godz. 10. — Uchwalono również przystąpić natychmiast do budowy pomnika Marszałka Piłsudskiego w Brasławiu.

Realizację pomnika wykona artysta rzeźbiarz Karny. Zebranie wysłało depesze kondolencyjne do Prezydenta Rzpłitej, premiera i p. Al. Piłsudskiej. Poza tem wczoraj odbyło się nadzwyczajne zebranie żałobne rady powiatowej BBWR., Zw. Pracy Obyw. Kobiet Zw. Strzelec. i Zw. Rezerwistów, na których odczytano orędzie prezydenta Rzeczypospolitej, poczem uczczono pamięć Marszałka 3minutowym milczeniem.

Ne terenie poszczególnych gmin pow. brasławskiego uroczystości żałobne odbywają się w tym samym porządku, z tem jednak, że nabożeństwa żałobne w kilku miejscowościach odbyły się już w poniedziałek.

Kurjer Oświatowy i Szkolny

pod redakcją Jana Dracza

Rok Józefa Piłsudskiego w pracy społecznej

OD REDAKCJI: — Władze szkolne wydały wytyczne — „Jak uczcić społecznie Wielkość Józefa Piłsudskiego“. — Poniżej zamieszczamy je w całości:

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Wilnie
Dnia 14 maja 1935 roku
Nr. OP—15117/35
Jak uczcić społecznie Wielkość
Józefa Piłsudskiego

DO
PANÓW INSPEKTORÓW SZKOLNYCH
W OKRĘGU.

Spowodu Żaloby Narodowej nie odbędą się w tym roku wiosenne święta młodzieży.

Rok 1935/36 będzie w pracy oświatowej pozaszkolnej na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego „ROKIEM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO“.

Program pracy, z tem związanej, dzieli się na dwa okresy:

Okres pierwszy wiąże się z Uroczystościami pogrzebowymi, — to chwila powagi i skupienia, gdy szerokie masy społeczne dadzą wyraz głębokiemu bólowi. Program Uroczystości żałobnych, z tem związanych, zależy od warunków danych środowisk. W czasie tych Uroczystości nie może paść ani jeden banalny frazes.

Okres drugi obejmuje resztę roku 1934/35 i cały rok 1935/36. Program w tym okresie — to rozważania na tle życia i czynów Marszałka, rozważania w związku z Jego testamentem dla Narodu — równocześnie z tem prace realizacyjne — czyn jako żywy Jego pomnik.

Program tego okresu zacznie uroczystość żałobna o charakterze gminnym, w której weźmie udział młodzież szkół najbliższych, delegacje szkół dalszych, organizacje społeczne i ludność niezorganizowana. Po nabożeństwach żałobnych w programie Uroczystości poza odśpiewaniem względnie odegraniem żałobnego repertuaru, deklamacjami i krótkim przemówieniem — zostanie uwzględniony referat: Testament Józefa Piłsudskiego dla Narodu, — poczem zostanie wyłoniony Komitet „ROKU JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO“.

Komitet opracuje plan pracy kulturalno — oświatowej i realizacyjnej.

Plan pracy kulturalno — oświatowej, stosując różne formy oświaty pozaszkolnej, agruntuje w tym stopniu życie i czynny Marszałka w świadomości szerokich mas społecznych, by Jego wskazania, głównie zaś — bezgraniczne poświęcenie dla Ojczyzny, świadomość wytkniętego celu, nieugięta wola Jego realizacji, konsekwentna obowiązkowość — weszły w dusze tych mas w tym stopniu, by stały się główną cechą ich charakteru. — W świadomości tych mas powstanie przekonanie, że On jest, choć odszedł, bo został doświadczeniem Jego życia: Niepodległość Polski, — bo zostały Jego wskazania: jak Niepodległości strzec.

Prace realizacyjne pójdą w dwu kierunkach: w wyścigu pracy w zakresie pogotowia wojennego, wyścigu pracy pokojowej.

Wyścig pracy w zakresie pogotowia wojennego — to W. F. i P. W., realizowane z myślą, że nie wolno zmarnować Wielkiej Spuścizny — Niepodległości.

Wyścig pracy pokojowej — to przysposobienie gospodarcze, realizowane z myślą rozbudowy tego, co zbudował On Swem umiłowaniem, Swą myślą, Swą twórczą i żelaną wolą.

Są to jedynie wytyczne informacyjne. Szczegóły, rozmiary i sposób realizacji opracują Komitety Lokalne, gdyż praca ma być ich własną — zarówno w zakresie planowania jak i realizacji.

„ROK JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO“ da zasadniczy krok w przebudowie duchowej mas społecznych i w przebudowie gospodarczej dla celów Państwa i celów społecznych. Cnota pracy nie będzie czynem odświętnym, ale codzienną, ciężką ale i owocną pracą umysłową i fizyczną, by zrosła się z masami; — dopiero na jej tle wyrastać będą szczególnie nasilone chwile uczuć dla Marszałka.

Kurator Okręgu Szkolnego
K. SZELĄGOWSKI.

Zagadnienie systematycznego kształcenia młodzieży i dorosłych

Przez systematyczne kształcenie młodzieży i dorosłych rozumie się prace oświatowe nauczycielstwa, zdążające do wyuczenia analfabetów sztuki czytania, pisania i rachowania na I. zw kursach trzystopniowych, oraz do dalszego dokształcania młodzieży i dorosłych na specjalnych kursach dokształcających o charakterze ogólnym i zawodowym.

Na terenie okręgu szkolnego wileńskiego są organizowane i prowadzone kursy trzystopniowe, niedzielne kursy społeczne, kursy doświadczalne szkoły dokształcającej dla młodocianych.

Opracowane w b. r. szkolnym przez Kuratorjum programy i instrukcje tych kursów opierają się na założeniach nowej ustawy o ustroju szkolnym na nowych programach nauczania i wychowania w Polsce oraz na doświadczeniach ubiegłych lat pracy systematycznego kształcenia młodzieży i dorosłych i zdążają do:

1) przygotowania wogóle młodzieży do umiędzej pracy społecznej, oraz do wiązania kształcenia ogólnego z potrzebną młodzieży wiedzą zawodową,

2) urobienia zdolniejszej i czynniejszej młodzieży na przodowników pracy zawodowej i społecznej w swoim środowisku,

3) przygotowania młodzieży do dalszego samokształcenia i to tak w zakresie wiedzy zawodowej jak społecznej i ogólnej.

Od strony interesu Państwa widać w owych programach wyraźnie troskę o wiązanie kształcenia na kursach młodzieży i dorosłych z Państwem i kształcenie w nich świadomości, że dobrem Państwa jest również dobrem Jego obywateli.

Materiał naukowy tych programów, oraz materiały do ćwiczeń i prac samodzielnych jest tak ułożony, że kursyści, wychodząc od swego środowiska najbliższego stopniowo poznają Wileńszczyznę, Nowogródzycznę i Grodzieńszczyznę, wreszcie Polskę, całą oraz bliższych i dalszych Jej sąsiadów.

A także te wszystkie nici, które nasze Północno-Wschodnie województwa wiążą, z całością Polski.

W poszczególnych jednak programach zarysowują się znaczne różnice już to ze względu na poziom młodzieży i dorosłych, dla których są przeznaczone już to ze względu na czas, ich I tak:

1) Program kursów trzystopniowych dla dorosłych przeznaczony jest dla analfabetów, którzy w ciągu trzech lat przerabiają materiał naukowy trzech stopni, równający się poziomem czterem klasom szkoły powszechnej. Ponieważ jednak młodzież pozaszkolna i dorośli poważniej i głębiej ujmują każde zagadnienie, dużo wiadomości przynoszą już ze sobą z doświadczeń życia.

Program przysposobienia spółdzielczego dopiero się kształtuje. Obejmuje on również teorię i prace praktyczne. Teoria da uświadomienie ideowe, znajomość form i kierunków spółdzielczości, znajomość formalnej strony technicznej (księgowość). — Praktyka obejmuje propagandę spółdzielczości i praktyczne prace ujęte społecznie w ich wykonaniu.

Przysposobienie samorządowe w zakresie teorii zaznajomi z organizacją samorządu, jego zakresem działania i programem pracy. Na plan pierwszy wysunie się sprawa samorządu gromadzkiego, z którym organizacje młodzieżowe stykają się bezpośrednio. Praktykę stanowią będzie ochotniczy, społecznie zorganizowany, udział zespołów młodzieżowych w pracach objętych planem działalności samorządu.

Jeśli wyniki już prowadzonych względnie zamierzonych prac w zakresie przysposobienia obywatelskiego będą pozytywne, — drugie pokolenie szerokich mas społecznych będzie przygotowane do wysokiego poziomu prac państwowo-twórczych.

J. D.

cia i potrafią intensywniej pracować, niż młodzież w szkole powszechnej, dlatego kursy trzystopniowe przerabiają materiał programowy w dość krótkim stosunkowo czasie, bo w trzech okresach zimowych od końca października do początku kwietnia, pracując do trzech dni tygodniowo i po dwie do trzech godzin dziennie.

Kursy trzystopniowe dla dorosłych organizuje i prowadzi wyłącznie nauczycielstwo szkół powszechnych z własnej inicjatywy i dobrowolnie, otrzymując zazwyczaj ze strony gminy na pokrycie wydatków: światła i opału, ze strony władz szkolnych podręczniki, programy i potrzebne instrukcje. Prowadzono ich w obecnym roku na terenie wileńskiego okręgu szkolnego przeszło 400 kompletów.

Niedzielne kursy społeczne, zdążają, do kształcenia sił społecznych i przedwiośnie dla środowisk wiejskich, celem uintensywnienia pracy społecznej w istniejących już organizacjach. Program przewiduje wiedzę o Polsce, wiedzę zawodową — rolniczą, oraz wiedzę z zakresu techniki pracy społecznej.

Na kurs zbiera się młodzież z dalszych nawet okolic 10 razy w ciągu zimy, po dni, w ośrodku rejonu kursistów; jednym z owych dwóch dni jest zawsze niedziela.

Na program pracy w ciągu owych dwu dni składają się wykłady, ćwiczenia i zajęcia praktyczne, zgodnie ze szczegółowym programem, opracowanym przez Kuratorjum i dokonaniem przez specjalną Radę Pedagogiczną kursu, dostosowaniem tegoż do aktualnych zagadnień w środowisku. Po dwu dniach wracają kursyści do swoich miejscowości, gdzie zajmują się pracą samokształceniową przy pomocy książek i czasopism, jakie otrzymują na kursie, według otrzymanych tam wskazówek. Praca ta trwa dwa tygodnie, po którym to okresie młodzież zjeżdża się na dwa dni do ośrodka kursu i tu razem, pod kierunkiem Rady Pedagogicznej kursu i prelegentów przerabia dalszy etap programu kursu oraz ocenia i urabia sobie wspólnie poglądy na swoje prace samodzielne.

Myślą przewodnią tego kursu jest więc przygotowanie młodzieży do samodzielnej pracy samokształceniowej w zakresie zdobywania wiedzy zawodowo — rolniczej i ogólnej oraz umiędzej do pracy zawodowej i społecznej.

Podobną myśl przewodnią łatwo zauważyć również w programach t. zw. kursów doświadczalnych szkoły dokształcającej dla młodocianych. Kursy te skupiają młodzież, która ukończyła już szkołę powszechną, celem dalszego jej dokształcania w ciągu czterech lat od 14 do 18 roku życia. W ciągu tego czasu kursyści rozszerzają i pogłębiają wiedzę zdobytą w szkole powszechnej, wiążą ją z potrzebami środowiska i swojej pracy zawodowej, co zajmuje od półtora do dwóch lat, zależnie od tego czy kursyści skończyli 7 klasową szkołę powszechną, czy szkołę powszechną niższego stopnia organizacyjnego.

Dalsze lata kursyści poświęcają na zaprawianie się w samokształceniu pod kierunkiem Rady Pedagogicznej Kursu. Kursy pracują zwykle od końca października do początku kwietnia każdego okresu zimowego, trzy do czterech dni tygodniowo, po trzy godziny dziennie. Organizują je władze szkolne tytułem próby dla wypracowania programu szkoły dokształcającej dla młodocianych o charakterze ogólnym, przewidzianej przez nową ustawę o ustroju szkolnictwa w Polsce.

Prace systematycznego kształcenia spełniają dwa zadania:

1) zwalczając analfabetyzm literowy t. j. nieumiejętność czytania i pisania,

2) zwalczając analfabetyzm społeczny przez stałe rozszerzanie i pogłębianie już zdobytej przez młodzież wiedzy, oraz umożliwianie jej samokształcenia. Akcja ta zapobiega również bardzo groźnemu zjawisku powrotu analfabetyzmu, a przez organizację samokształcenia pozwala na kapitałach szkoły powszechnej, które tak wiele kosztują wkładu i pieniędzy i energii ludzkiej, budować gmach kultury szerokich mas społecznych.

W. K.

PRZYSPOSOBBIENIE OBYWATELSKIE

Szerokie masy społeczne zastała Niepodległość nieprzygotowane do pracy państwotwórczej. Żyjąc w obcych organizacjach państwowych, obojętnie albo z negacją odnosili się do potrzeb tych państw, nie miały świadomości obowiązku pracy twórczej w stosunku do nich, ani nie wyrobiły w sobie świadomości odpowiedzialności za ich los.

Z tych względów przysposobienie obywatelskie tych mas stało się u nas pierwszym zadaniem w programie państwowym i społecznym.

Rzecz zrozumiała, że współczesne starsze społeczeństwo, pochłonięte troską o minimalne choćby warunki bytu, nie może stanąć na pełnym poziomie świadomości obowiązków w stosunku do Państwa i na poziomie pełnej sprawności obywatelskiej. Stąd ze szczególną troską, a zarazem wiarą zwrócono się do młodzieży, która, wychowana w społecznej szkole polskiego życia obywatelskiego, będzie mogła sprostać zadaniom odpowiedzialności za Niepodległość i rozbudowę jej zrębów.

Program przysposobienia obywatelskiego kształtował się przez szereg lat. Początkową jego wadą było, że gubił się w potoku słów — niejednokrotnie frazesów. — a daleko mu było do czynów. — Drążaczom i organizacjom społecznym zdawało się, że sama wiedza o Polsce, podawana w formie odczytów, niejedno-

krotnie bez kształcących dyskusji, daje przygotowanie do obowiązków obywatelskich. Były to poglądy błędne.

Doświadczenie, oparte na nikłych wynikach tej pracy, wykazało, że dotychczasowy program musi być uzupełniony programem realizacyjnym, wiążącym się z aktualnym współczesnym programem państwowym i społecznym, gdyż dopiero wówczas da pełnię przysposobienia obywatelskiego.

Zatem program przysposobienia obywatelskiego objął wiedzę o Polsce współczesnej — jako wiedzę podstawową, następnie teorię poszczególnych prac realizacyjnych wreszcie praktyczne wykonanie tych prac.

Szczególnie wyraźnie krystalizuje się ten program dla środowisk wiejskich. — Prace realizacyjne zostały tam ujęte w trzy działy: — przysposobienie rolnicze, przysposobienie spółdzielcze i przysposobienie samorządowe, jakby trzy stopnie sprawności obywatelskiej w stosunku do własnego gospodarstwa, społecznej organizacji pracy i działalności publicznej.

Przysposobienie rolnicze młodzieży obejmuje pracę kształcąco-wychowawczą w zakresie produkcji rolniczej i hodowli. Młodzież przeobrażając w powyższym zakresie, we własnym gospodarstwie, w ciągu szeregu lat, stopniowo pod względem trudności tematy kończy

Pamiętaj o funduszu
Obrony Morskiej!

Pełna tabela wygranych w 7-m dniu ciągnięcia 4-ej klasy 34 Państwowej Loterii Klasowej

GŁÓWNE WYGRANE

I i II-gie ciągnięcie

Zł. 100.000 na nr.: 113144
 Zł. 50.000 na nr.: 181917
 Zł. 10.000 na nr. nr.: 40845 65321
 4976 159500
 Zł. 5.000 na nr. nr.: 10750 37576 93989
 163884
 Zł. 2.000 na nr. nr.: 4883 8559 18747
 19185 34531 35310 50280 64776 77697

131934 133645 147723 178682
 Zł. 1.000 na nr. nr.: 199 8200 26622
 34113 35748 38773 40789 54572 65410
 65520 66002 70665 71066 76962 80049
 80849 81440 82432 85783 87660 114998
 116140 124572 125838 129805 136948
 139877 147152 154332 156150 157924
 163517 164154 175521 178148

Po 200 złotych

89 311 96 485 519 71 773 849 971 1066
 103 314 29 65 539 679 785 861 950 2197
 212 50 77 391 489 652 731 46 92 93 800
 17 3053 92 291 737 63 98 980 4013 185
 95 232 313 501 24 29 72 753 710 887 942
 5172 397 525 65 693 805 27 64 923 6127
 30 65 81 218 81 356 419 53 503 742 841
 919 7057 144 54 98 470 96 565 604 790
 93 99 926 8064 471 526 606 40 97 9001
 247 65 423 55 541 43 53 89 787 927
 10170 220 30 46 362 427 532 745 984
 11375 435 84 715 966 12054 155 254 359
 83 438 568 636 706 70 72 838 72 13313
 90 506 715 801 61 14153 80 83 226 343
 58 525 29 642 73 846 929 15151 289 465
 529 78 96 800 90 910 16007 161 75 94 96
 582 647 824 26 40 921 17018 81 82 331
 629 733 18029 150 847 957 19067 110 223
 341 50 432 33 607 709 829 75 989

87 797 104036 460 635 764 89 801 105152
 444 516 56 612 106070 92 228 480 697
 735 71 835 87 912 51 107028 41 61 76 97
 289 321 47 434 60 521 674 779 921 29
 91 108011 151 76 344 511 34 36 67 653
 789 845 51 109046 203 50 512 48 633 768
 875.

110006 279 304 433 690 700 882 959
 79 81 111006 25 84 252 90 483 91 667
 84 747 99 804 932 112009 29 316 62 413
 673 778 805 59 72 113000 9 82 119 39
 84 94 283 322 35 56 494 933 114042 45
 333 565 63 115014 31 70 367 480 687 754
 846 86 965 99 116042 117 211 362 455
 508 696 702 26 61 67 72 817 76 938 63
 117260 78 402 31 736 859 66 88 94 929
 51 62 66 118008 66 178 226 54 315 83
 408 20 23 531 695 978 119077 144 365
 483 531 620 708 829.

120200 350 444 48 745 815 22 935 81
 121045 165 227 306 401 9 52 526 630 715
 803 58 59 122036 41 87 222 483 563 90
 655 833 971 80 87 123097 123 75 94 258
 352 498 636 713 99 828 63 935 124033
 340 557 633 702 4 22 24 54 823 932 53
 66 125278 316 39 428 50 517 677 730 76
 938 126018 50 159 86 399 634 811 73 994
 127074 90 201 27 65 71 432 61 541 55
 742 45 58 861 936 73 128115 29 39 63
 212 32 444 565 685 728 904 129034 46
 101 33 343 418 656 732 800 16 66 76.

130027 547 48 642 53 131071 185 239
 369 457 501 695 831 999 132059 68 146
 80 307 446 93 520 51 806 133093 134 69
 83 84 374 472 504 619 39 69 793 839
 134223 396 454 514 789 896 98 936
 135106 18 250 52 336 75 567 638 42 49
 91 705 136043 102 243 381 479 546 627
 795 879 988 137148 278 771 138031 186
 240 42 71 308 81 527 66 667 700 817 942
 50 81 89 94 139062 174 255 410 14 54 542
 638 750 888 95 920 77.

140017 98 119 627 59 68 723 819 996
 141144 212 61 373 449 60 535 55 74 712
 85 845 966 81 142084 159 6 271 632
 828 74 89 94 934 51 143042 422 739 58
 884 96 144218 317 687 748 69 957 78
 145009 20 30 35 371 681 713 859 76 903
 75 146034 283 403 32 505 608 756 73 76
 93 872 147459 694 765 68 847 906 82
 148239 424 50 57 98 575 98 668 738 49
 836 41 905 74 79 86 92 149054 70 82 162
 97 309 434 714 28 34 79 853 927 88
 150003 108 228 361 423 66 664 151196
 566 76 688 850 954 152221 43 419 656 958
 153245 309 52 705 897 154032 234 85
 525 685 842 968 74 155061 143 264 89
 353 74 424 558 84 759 813 932 34 156182
 223 327 402 16 547 86 604 742 846 68
 95 946 157119 45 268 534 90 753 909
 158092 116 22 79 334 452 63 66 882 824
 65 68 159032 120 534 46 899.

160169 234 56 80 409 33 673 763 812
 47 935 50 56 161283 354 779 804 23 913
 17 28 162063 231 33 485 533 45 68 785
 882 963 163149 252 64 86 317 71 419
 511 29 603 737 959 164074 88 262 368 81
 442 99 544 716 22 88 932 46 165000 102
 49 208 15 24 53 79 770 895 166078 269
 308 75 94 661 825 992 167057 80 100 494
 83 717 800 82 914 65 81 168059 200 70
 313 19 68 87 406 33 80 547 682 775 860
 903 9 59 86 169062 214 301 42 495 669
 791 812 946.

170047 99 286 398 452 565 85 699 773
 913 70 171228 303 49 576 95 681 797
 835 913 16 32 40 41 65 172087 130 209
 22 25 364 515 24 692 765 859 911 45 56
 173055 103 96 254 65 96 99 322 418 43
 516 648 769 891 993 174029 104 253 769
 908 175080 105 41 42 82 337 62 80 404
 596 707 846 917 176041 66 77 78 247 72
 80 509 89 653 88 829 177005 195 215 16
 30 310 12 18 37 178156 257 352 469 562
 650 830 77 80 83 944 179091 144 236 310
 442 566 97 653 77 80 724 808.

180007 17 69 85 88 140 276 446 530
 72 88 630 64 70 739 803 10 46 62 993
 181018 148 51 83 98 223 69 567 615 18
 780 842 76 182038 179 84 284 342 410
 47 618 38 183010 136 223 473 536 688
 807 60 88 184058 70 198 217 413 554 99
 656 808 929.

III-cie ciągnięcie

Po 200 złotych

136 62 454 74 627 756 1309 46 531 80
 629 889 965 2205 41 367 885 321 337 91
 614 908 32 94 4243 90 702 5033 113 53
 324 732 34 48 98 834 60 997 6219 372 459
 656 749 62 834 7195 206 23 360 598 775
 831 94 8262 864 9139 813 936 90
 10139 278 482 11275 403 18 658 707
 957 12115 505 791 812 13068 74 81 191
 308 41 405 517 932 14432 794 15011 231
 554 678 729 934 75 16020 108 359 417
 714 17066 144 243 342 511 904 18135 437
 632 735 898 19191 203 7 561 727 940
 20046 443 702 21269 431 605 831 22267
 325 45 623 24 23073 76 354 69 84 596
 24056 152 443 640 713 25172 223 320 693
 958 26102 69 368 513 648 27056 445 627

732 28066 193 310 40 50 94 816 49 946
 29036 307 16 72 615 73 95
 30049 31040 67 110 65 390 468 671 84
 718 988 32010 107 815 926 84 33 111 16
 249 420 890 920 68 34136 319 67 628 951
 35116 513 649 755 655 60 36071 390 601
 704 15 44 63 921 27 37029 672 920 66
 38000 353 39139 577 897 930
 40153 368 740 877 41188 268 361 417
 631 964 42005 297 359 685 795 43147 456
 652 44358 504 719 40 45440 84 783
 46100 1 402 564 47013 444 681 907 48177
 329 407 966 49087 98 224 82 686 744 921
 47

50096 328 451 783 810 16 31383 743 62
 926 30 74 52033 205 55 385 53120 77 487
 522 621 79 89 707 812 27 54106 370 99
 416 615 55 926 55045 64 87 245 74 447
 88 646 765 56 223 591 620 789 57194 207
 872 936 58107 585 738 880 59240 430 533
 49 930

60204 488 505 22 26 63 708 959 61257
 89 62 402 88 538 605 728 63071 305 567
 719 882 993 99 65172 273 305 66038 648
 774 916 77078 443 658 72 723 825 45 943
 68141 261 667 69 216 468 520 743 867 918
 70000 120 216 375 432 573 776 71061
 159 344 540 743 72048 98 193 258 339 86
 640 773 874 945 73035 494 503 74300 607
 704 938 75156 73 302 425 597 722 53 827
 80 983

76377 493 767 72737 362 523 896 982
 78001 72 544 769 79134 426 558 641 706.
 80132 77 317 776 837 81087 186 226
 577 788 847 54 84 82066 150 521 89 95
 934 83114 332 433 73 87 791 84527 42
 876 85207 375 516 839 86038 171 367
 87189 332 90 692 88150 54 671 88 715
 831 87 997 89311 813 990
 90237 91177 367 84 300 92118 333 446
 64 534 863 93118 227 505 619 708 918 73
 94237 418 510 653 968 95777 839 96022
 468 583 771 833 97033 247 454 574 606
 760 930 98146 258 335 60 594 780 865
 99041 184 513 84 757 800

100017 63 75 88 122 66 71 589 675 850
 977 101245 510 759 102266 98 662 849
 908 103064 238 338 404 42 513 767 969
 104008 330 644 773 103534 410 802 975
 106768 850 973 107012 60 209 41 595
 620 108017 238 598 659 852 910 51 100043
 321 33 718
 110274 339 663 732 803 111022 32 236
 820 823 948 112412 113064 332 89 91 845
 974

114036 94 194 410 98 529 733 76 943
 115035 370 425 529 622 872 716197 519
 687 801 970 117033 176 573 77 727 876
 118074 206 417 119489 571 706 18 873
 961.
 120003 59 112 241 496 973 121261 69
 75 635 122055 271 396 719 43 810 900
 123048 95 436 553 739 1241272 841 125062
 381 452 617 763 126529 58 632 868 963
 127044 61 302 562 822 128495 682 702
 79 93 129134 69 236 327 89 542.
 130118 758 889 130301 132156 296 99
 612 19 814 133260 632 95 813 134165 237
 310 135054 116 695 726 88 838 136228
 39 379 462 91 538 740 52 914 137099 168
 91 336 94 426 89 892 138118 501 620 34
 47 53 854 971 139172 303 494 554 712
 14 36.

140332 42 51 88 512 952 141371 89 657
 862 142081 164 251 421 566 611 68 984
 143027 74 115 52 282 354 477 736 88 826
 50 144038 45 307 414 145403 586 877
 98 146095 116 656 887 147106 17 19 561
 725 35 819 68 952 148138 425 551 723
 149001 92 147 63 334 84 454 555 669.
 150665 8222 947 151201 429 654 836
 964 152074 345 473 516 27 955 153105
 719 40 834 948 154094 313 401 76 895
 155187 296 325 36 839 156073 160 428
 630 731 916 32 157026 141 319 597 813
 59 65 72 158054 149 442 563 159129 40
 307 89 696 701 51 875.

160074 148 99 221 83 515 28 665 962
 161094 168 299 430 94 896 162122 42 403
 48 539 57 615 41 77 716 866 163681 88
 925 164338 498 622 55 65 713 165219 359
 909 166134 63 835 167047 308 9 636 877
 168145 251 422 65 636 783 905 169074
 162 200 395 420 712 64 81 806.
 170187 836 171273 319 980 172020 24
 269 510 676 711 41 898 173080 237 359
 942 53 174172 280 91 558 662 979 175149
 556 59 70 176027 350 734 70 890 177403
 814 178011 27 575 952 76 179060 739
 804 85.

180556 683 711 181289 325 404 502 43
 182022 357 506 95 899 183500 93 184101
 428 864 901.

IV-te ciągnięcie
GŁÓWNE WYGRANE
 Zł. 5.000 na n-ry: 14986 149041
 179167.
 Zł. 2.000 na n-ry: 3912 20684 45132
 62424 65446 72068 81031 99094 106850
 113183 116012 121916 123056 129506
 139330 157410 158431 159047 175336
 Zł. 1.000 na n-ry: 926 2415 7555 8582
 11876 15826 21201 23284 24725 27205
 30552 33991 36055 36754 59841 63004
 65525 78821 85850 87845 101759 103492
 108569 121822 125186 144252 166510
 169521 176059 182115.

Po 200 złotych
 406 78 517 609 21 89 726 17259 328
 643 67 888 18282 367 481 520 603 24
 753 85 19001 102 539 719.
 20078 202 352 402 602 21398 543 44
 22145 266 322 50 66 406 576 631 763

816 938 3090 309 445 89 778 957 24205
 87 357 444 84 646 740 933 25232 398
 26063 658 27058 59 199 343 55 590 717
 96 953 28007 30 85 120 380 517 843 963
 84 29105 336 470 71 978.

30079 135 320 61 472 553 886 31119
 39 426 712 914 68 1434 757 831 922
 21 307 33 492 70cmfdw m627 cmfwm
 60 2165 526 71 809 3540 906 11 54 4028
 45 160 221 307 33 492 780 5253 363 416
 99 620 977 92 6001 7418 570 844 8244
 369 512 9407 47 588 747 809.

10301 96 547 780 856 11058 406 590
 833 12022 60 117 59 337 411 32 546 80
 695 730 13522 969 14063 425 866 78
 15239 343 512 52 635 951 16224 31 38
 22 508 858 32028 175 661 831 74 33005
 490 376 34224 408 638 68 902 10 35019
 55 242 59 446 535 40 36019 517 72 941
 37319 504 708.

38266 324 578 647 390

WILNO W ŻAŁOBIE

ŻAŁOBNE ZEBRANIA ZARZĄDÓW: ZWIĄZKU POLAKÓW ZIEMI KOWIEN- SKIEJ W WILNIE ORAZ AKADEMIC- KIEGO KOŁA KOWNIA PRZY U.S.B. W WILNIE.

13 maja o godz. 18 odbyło się w lokalu Związku Polaków Ziemi Kowieńskiej w Wilnie żałobne zebranie członków Zarządów, na którym po odczytaniu orędzia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, uchwalono wysłać depeşe kondolencyjne do p. Prezydenta i do p. Marszałkowej Piłsudskiej. Jednocześnie Zarządy wzywają wszystkich członków do włożenia opasek żałobnych, dla wyrażenia swych uczuć spowodu zgonu Wielkiego Syna Litwy i najdroższego Wodza, któremu idea Jagiellonów zawsze przyświecała.

500 zł. NA POMNIK MARSZAŁKA W WILNIE.

Dyrektor Giełdy Wileńskiej wystosował do p. Wojewody następujące pismo:

Łącząc się w ogólnej żałobie narodowej z całą społecznością obywateli państwa po zgonie Największego Syna Ziemi Wileńskiej, jako wyraz czci i hołdu dla Wskrziesiciela Polski, asygnuję 500 zł. na budowę pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wilnie, gdzie spocznie Jego gorące serce, które najbardziej tę Ziemię nakochało.

Z poważaniem Edward Kopec,
dyr. Giełdy.

— KOMISJA ADMINISTRACYJNA ZWIĄZKU INWALIDÓW WOJENNYCH R. P. na Woj. Wileńskie poleca co następuje:

- 1) na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 12 maja r. b. obwieścić ogłoszenie Żałoby Narodowej na czas aż do odwołania;
- 2) zwołać natychmiast Zebranie Żałobne członków Koła a w razie niemożności — zwołać Żałobne Posiedzenie Zarządu poświęcone złożeniu hołdu i uczczeniu pamięci Pierwszego Marszałka Polski, Wielkiego Wodza Narodu i Zwycięskiego Wskrziesiciela Rzeczypospolitej Polskiej, a przedewszystkiem przeczytać podane na wstępie Orędzie Pana Prezydenta R. P.;
- 3) wywieścić w siedzibie Związku chorągwie państwowe odkryte kirem (żałobą, wzgl. tylko czarne żałobne);
- 4) polecić wszystkim członkom Koła nałożenie żałoby i noszenia przez cały czas trwania żałoby;
- 5) Zarządy Kół powinny przyjmować udział i współpracować przy organizowaniu i obchodzeniu uroczystości żałobnych dokonywanych przez miejscowe władze i społeczeństwo.

W uroczystościach tych należy brać jak najlichnější udział w wypadku niemożności wysłać przynajmniej delegację.

Zarząd Woj. Zw. Inwalidów Woj. R. P. w Wilnie wysłał do Pani Marszałkowej depeşe na następującej treści:

„Pani Marszałkowa Aleksandra Piłsudska — Warszawa, Belweder.

Inwalidzi Ziemi Wileńskiej zreszeni w Zw. Inwalidów Wojennych R.P. w Wilnie wzruszeni do głębi nieodżałowaną śmiercią Wielkiego Wodza składają Pani Marszałkowej i Rodzinie najgłębsze wyrazy współczucia i serdecznego żalu“.

— ZARZĄD KLUBU LEKARZY POLSKICH uprzejmie prosi Szanownych Kolegów o przybycie na nadzwyczajne posiedzenie Klubu w dniu 16 b. m. o godz. 8 wiecz. (ul. Wielka 46) poświęcone pamięci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

— KOMENDA PLACU KOMUNIKUJE, że zapowiedziane na piątek wojskowe nabożeństwa żałobne, jak również egzekwie na pl. Łukiskim odprawione zostaną w czasie późniejszym, gdyż wszyscy kapłani wojskowi otrzymali rozkaz wyjazdu na uroczystości pogrzebowe w Warszawie i Krakowie.

— Pod przewodnictwem prezesa Zarządu Wileńsk. Czerw. Krzyża ppłk. Antoniego Kiaszto odbyło się żałobne posiedzenie, na którym złożono hołd ceniom Wielkiego Marszałka. Koła Młodzieży C. K. postanowiły przez 6 tygodni przynosić kwiaty przed portret s. p. Marszałka żałobnie przystrojony, znajdujący się w lokalu Czerwonego Krzyża przy ul. Tatarskiej 5.

— Zarząd Giełdy Zbożowo-Towarowej i Lniarskiej w Wilnie wystosował następującą depeşe do Pana Ministra Przemysłu i Handlu i do Prezesa Rady Związku Giełdy:

Łącząc się w ogólnej żałobie narodowej z całą społecznością obywateli państwa po zgonie Marszałka Józefa Piłsudskiego, Największego Syna Ziemi Wileńskiej, którą najbardziej ukochało Jego gorące serce, składa na ręce Pana Ministra wyrazy najgłębszego bólu Giełda Zbożowo-Towarowa i Lniarska w Wilnie. Prezes Ludwik CHOMIŃSKI, dyr. Edward KOPEC.

— Zarząd Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Zawodowych w Wilnie w obliczu strasznej tragedji, która dotknęła cały naród polski po stracie Wskrziesiciela i Ojca Ojczyzny, Wielkiego Budowniczego Mocarstwa Rzeczypospolitej, Zwycięskiego Wodza i Twórcy Narodowej Armji oraz Najlepszego Syna, Nauczyciela i Obywatela, łączy się w niewypowiedzianym bólu pochyla się w najkorniejszej czi przed trumną z całym najcięższą żałobą okrytym narodem, Wielkiego Zmarłego i ślubuje w imieniu swoim i członków Stowarzyszenia trwać wiernie na straży ideałów, które Wielkiemu Budowniczemu Państwa Polskiego w pracy całego życia przyświecały i które narodowi polskiemu w wielkiej spuściznie przekazał.

Na znak głębokiej żałoby wszyscy członkowie Stowarzyszenia nosić będą przez sześć tygodni czarne opaski na rękawach i powstrzymają się w tym czasie od uczęszczania na zabawy, widowiska i przyjęcia, mające charakter rozrywkowy.

— Krajowa Centrala Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Żeńskiej w Poznaniu wydała specjalny okólnik do wszystkich Diecezjalnych Central, wzywając je do gremjalnego udziału w nabożeństwach i uroczystościach żałobnych spowodu zgonu s. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, polecając szczególnym modlitwom duszę Wodza Narodu.

— Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Żeńskiej Archidiecezji Wileńskiej wysyłają delegacje na uroczystości pogrzebowe do Warszawy i Krakowa oraz czynią przygotowania do udziału w uroczystościach żałobnych w Wilnie.

— Do członków Koła Polonistów St. U. S. B. Spowodu żałoby narodowej po śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego — Wskrziesiciela naszego Uniwersytetu, Zarząd Koła Polonistów Stud. U. S. B. w Wilnie wzywa wszystkich członków Koła do nałożenia żałobnych opasek.

— Zarząd Akademickiego Koła Łodżian w Wilnie wzywa wszystkich swych członków do przywdziania opasek żałobnych spowodu zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego

— W uroczystości żałobnej, która odbyła się w Federacji P. Z. O. O. brał udział także Związek Halerczyków wraz z prezesem Związku i poczem sztandarowym.

— Prezydium Zarządu Okręgowego Zw. Pracowników Poczty, Telegrafów i Telefonów ogłasza wszystkim placówkom organizacji następującą uchwałę: „Wstrząśnięci do głębi niespodziewanym, tragicznym ciosem, jaki przez zgon s. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, spadł na Naród Polski, okryci ciężką żałobą i przytłoczeni bólem ciosu zarządzamy: Zarządy Kół Miejskowych zwołają natychmiast nadzwyczajne zgromadzenia, na których zostanie odczytane orędzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej o zgonie s. p. Marszałka Piłsudskiego. Na zgromadzeniach tych zostaną uroczystie nałożone kokardy żałobne na sztandary związkowe i portrety s. p. Marszałka Piłsudskiego, wszystkie organizacje wystosują telegramy kondolencyjne na ręce Małżonki Zmarłego Pani Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej oraz do Prezydium Rady Ministrów to samo w formie zbiorowej uczynią członkowie Związku ze wszystkich Urzędów i Agencji Pocztowych. Wszyscy członkowie i członkinie Związku na znak żałoby Narodowej nałożą opaski żałobne.

— Wileńska Izba Rolnicza komunikuje: Celem bezpośredniego złożenia hołdu szczerąk Pierwszemu Marszałka Uolski Syna Ziemi Wileńskiej wyjeżdża z Wilna w dniu 16 maja r. b. Zarząd Wileńskiej Izby Rolniczej w pełnym składzie oraz dyrektor Izby z ramienia pracowników.

— Odwołanie rozdania nagród motocyklowych. Spowodu żałoby narodowej odwołuje się powiadziane rozdanie w dniu dzisiejszym nagród zawodnikom odbytego w dniu 12 maja propagandowego raidu motocyklowego. Władysław Łętyński, komandor raidu.

— Zarząd Okręgu i Oddziału Zw. Legionistów Polskich w Wilnie zawiadamia swoich członków, że legionści reflektujący na wyjazd, celem wzięcia udziału w uroczystościach pogrzebowych Komendanta, winni zgłosić się w sekretariacie Związku, w dniu 16 b. m. w godzinach od 13-jej do 18-jej, dla otrzymania informacji o warunkach wyjazdu.

— Zarząd Okręgu i Oddziału Związku Legionistów Polskich w Wilnie, zamiast wieńca na trumnę Marszałka złożył kwotę 100 złotych — na budowę Kopca im. Marszałka Piłsudskiego w Krakowie.

Ulgi przejazdowe i a uroczystości w Krakowie

Dwa nadzwyczajne pociągi, wychodzące z Wilna: dnia 16 maja o godz. 21.25 i dnia 17 maja o godz. 0.05, są przeznaczone wyłącznie dla osób wyjeżdżających na uroczystości pogrzebowe i w Warszawie i w Krakowie.

Na podstawie specjalnych poświadczeń bilety należy wykupywać, opłacając na dworcu kolejowym w Wilnie opłatę za przejazd z Wilna do Krakowa i z powrotem. Osoby pragnące wziąć udział w uroczystościach pogrzebowych tylko w Warszawie mogą wyjeżdżać tylko normalnie kursującymi pociągami.

Pociągami nadzwyczajnym odchodzącym o godzinie 21.35 dnia 16 maja, wyjeżdżają delegacja Wilna i Wileńszczyzny, senat USB., Zw. Legionistów, Zw. Peowiaków i delegacja oficerów 1-jej dywizji legionowej. Wymienieni uczestnicy otrzymają za pośrednictwem swoich organizacji specjalne poświadczenia z dyrekcji kolejowej, uprawniające do nabycia biletów z 82-procentową zniżką.

Pociągami nadzwyczajnym, dnia 17 maja, o godz. 0.05 wyjeżdżają organizacje, które zgłosiły się lub zgłoszą się w starostwie grodzkiem wileńskim, najpóźniej do godz. 12-jej dnia 16 maja. Organizacje swoim członkom winny wystawić specjalne imienne poświadczenia, stwierdzające cel wyjazdu, które należy przedłożyć starostwu grodzkiemu do godziny 15-jej do ostemplowania. Poświadczenia te będą uprawniały do nabycia biletu z Wilna do Krakowa i z powrotem z 82-procentową zniżką.

Podkreśla się, że zniżek 82-procentowych korzystają tylko ci uczestnicy którzy wykupią bilety do Krakowa i z powrotem.

ULGI PRZEJAZDOWE.

Bilety można nabywać w „Orbisie“.

W związku z uroczystościami pogrzebowymi ku uczczeniu pamięci Pierwszego Marszałka Polski s. p. Józefa Piłsudskiego będą stosowane ulgi przejazdowe według tabeli „K“ opłat na przejazdy osób wojskowych (około 82% zniżka) jedynie dla następujących kategorii osób, a mianowicie delegacji następujących organizacji: Związku Legionistów, Związku Strzeleckiego, Związku Oficerów Rezerwy, Związku Podoficerów Rezerwy, Związku Rezerwistów, Związku b. Ochotników Armji Polskiej, Związku Harcerstwa Polskiego, Związku Powstańców i Wojsk, Związku Żydów, uczestników walk o Niepodległość Polski, Legionu im. Berka Joselewicza, Poczłowego Przystosobienia Wojskowego, Organizacji „Młoda Wieś“, Związku Weteranów Powstań Narodowych, Związku Weteranów 1863 r., Związku Peowiaków, Związku Inwalidów Wojennych R. P., Związku Legionistów Puławskich, Związku Kantowczyków i Żeligowszczyków, Organizacji Przystosobienia Kobiet do obrony Kraju, Związku Straży Pożarnych, Związku Tow. Gim. „Sokol“, Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, Robotniczego Instytutu Oświaty i Kultury im. Żeromskiego, Związku Osadników, Rady Organizacji Polaków z Zagranicy, Federacji Polskich Związków Obronców Ojczyzny i innych organizacji należących do Federacji, Kolejowego Przystosobienia Wojskowego, Organizacji Młodzieży Pracującej, Związku Kółek Rolniczych, Koła Gospodyń Wiejskich, Związku Spółdzielni Rolniczych.

Co do delegacji od innych organizacji lub instytucji będą podane wiadomości natychmiast po otrzymaniu wskazówek od Ministerstwa Komunikacji.

Odezwa do wilnianek

Kobiety Wilna

„Mile miasto“ Marszałka stoi odkryte kirem po Jego stracie. Dajmy wyraz żałobie. Precz z jasnemi strojami. WSZYSTKIE KOBIETY W WILNIE OBOWIĄZUJĄ CZARNE OPASKI. Nad Rzeczypospolitą jęczą żałobne dzwony. Na katafalku leży Wielki Wódz Narodu. O „mile miasto“ Marszałka, oddaj umarłemu ostatni hołd żałobną postawą!

Wzywamy do zastosowania się i do czujności nad wykonaniem odezwy wszystkie kobiety:

- 1) Związek Pracy Obywat. Kobiet.

- 2) Rodzina Wojskowa
- 3) Rodzina Polceyjna.
- 4) Związek Peowiaczek.
- 5) Stow. „Pomoc Żołnierzowi Polskiemu“
- 6) Stow. „Służba Obywatelska“.
- 7) Stowarzyszenie Kobiet z wyższem wykształceniem
- 8) Związek Legionistek.
- 9) Stowarzyszenie Przystosobienia Kobiet do Obrony Kraju.
- 10) Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej.
- 11) Związek Położnych

Jan Kuszel i Eugenjusz Bałucki 42

PRZEGRANA

Powieść współczesna

Naiwna definicja wywołała ironiczny uśmiech na usta rotmistrza.

— Zatem nie pozostaje nic innego, jak przyjąć szesnastego czerwca o godzinie trzeciej do Łazienek, siąść na konia i zbierać piękne nagrody.

— Stefan żartuje — podchwycił Zagierski — jednak dziwię się, czemu nie chce spróbować.

— Panie kochany — podtrzymał go Starecki — może pan wydać kilka tysięcy złotych?

Barczyński twierdząco skinął głową:

— Mogę, ale nie chce mi się jeździć.

— Naturalnie — wtrącił prowokacyjnie Zagierski — gdyby cię poprosiła pewna osoba...

Aluzja do panny Loli i lekceważąca mina rotmistrza wytrąciły z równowagi Barczyńskiego: przymrużył oczy, obrzucił eleganckiego oficera nienawistnym spojrzeniem i zaproponował zakład. W układaniu warunków wzięło gorący udział całe towarzystwo. Najwięcej gorliwości okazał Starecki, który poczuł wielką sympatię do Barczyńskiego i zaproponował mu swoją pomoc.

Atmosfera oczyściła się. Zły humor Barczyńskiego znikł, zwłaszcza po odejściu rotmistrza Horyńskiego, który opuścił zebranie pod pretekstem, że jest w treningu.

Zabawa przeciągnęła się do białego dnia.

— Ale ty jesteś cholera, Gordon — beknął nieprzytomny Zagierski, ściskając Barczyńskiego, który też porządnie podchmielony zabierał się do wyjścia. Nawet alkohol ciebie nie bierze. Powiedz, czy był taki, któryby cię przepił?

Nagle porwał kieliszek, podniósł go do góry i krzyknął:

— Niech żyje Gordon!

Zebrani dobrze już podchmieleni, nie zastanawiali się nad znaczeniem tego toastu. Porwali się wszyscy i powtórzyli wielokrotnie okrzyk. Potem otoczyli wkoło Barczyńskiego i zaczęli wtórować ochryplem głosami, trzymającemu prym kapitanowi:

— Niech żyje nam, niech żyje nam...

Barczyński dziękował, ścisnął towarzyszy piątki, a w głowie tkwiła mu jedna uporeczywa myśl, zamącona alkoholem:

— Więc jednak jestem Gordonem.

Pamięć Barczyńskiego urywa się na momencie, kiedy wracając do domu już zaludnionymi ulicami, dotarł do hotelu i wszedłszy do pokoju, zamknął z hałasem na klucz drzwi, łączące go z pokojem Niny.

* * *

Punktualnie o piątej — jak było umówione — zjawił się Starecki.

— Jeszcze nieubrany! — zawołał z wyrzutem. — Dobrze, że na wszelki wypadek zamówiłem cię o całe

pół godziny wcześniej. Jazda, chłopcze, wstawać! Na szóstą musimy być w stajni, zobaczysz konie na spacerze wieczornym.

Barczyński zupełnie zapomniał o zapowiedzianej wizycie; zaczął ubierać się.

Starecki już zdążył ułożyć szczegółowy plan i z zapałem wykladał go po drodze: niema ani jednego dnia do stracenia, wobec czego praca zacznie się od jutra; jeszcze dziś wieczorem będą musieli kupić siodło i kompletne ubranie do treningu, który się rozpocznie jutro na „Gitarze“, stanowiącej własność Stareckiego, do konkursu należy przygotować dwa konie — jednym będzie „Gitar“, na drugiego upatrzył pięcioletnią klacz „Nedde“.

— Kobyła powiadam ci, jak maszyna! Ma ogromny speed, doskonale związana, nogi czyściutkie jak szkło, łagodna, oko wesołe, pierś taka — rozłożył ręce na metr — ile nasypiesz owsa, tyle żeźre! Można kupić za psie pieniądze, żeby ino ten cygan, Konter, nie zauważył, że się palimy do niej. Zielonego pojęcia nie ma o koniach, a spróbuj mu zaproponować sprzedaż najgorszego łacha — zaśpiewa ci taką cenę, że włosy dęba staną!

Barczyński słuchał dość apatycznie, przystawał na wszystko i milcząc kiwał głową. Rozruszał się, gdy przyjechali na tor i z rosnącym zainteresowaniem słuchał uwag Stareckiego, który posługując się właściwym lapidarnym stylem, umiał określić na oko wady i zalety konia.

(D. c. n.)

Wilno w żałobie

Światło przenikające mgłę

Karbowane żarówki o równomiernym rozpraszaniu światła

— Posiedzenie Rady Nadzorczej „Spółki Akcyjnej Papier”. Przed zagajeniem posiedzenia prezes Rady p. Feliks Zawadzki do zebranych przemówił w następujących słowach:

„Przedwczoraj rozstał się z tym światem najwybitniejszy Syn Ziemi Wileńskiej Marszałek Józef Piłsudski. Nie będę się rozwodził nad Jego zasługami dla Polski, gdyż to uczynili już ludzie bardziej odemnie powołani. Tutaj pragnę tylko zaznaczyć gorące przywiązanie Zmarłego do Wilna i Wileńszczyzny. Dla nas urodzonych w Wilnie i na Wileńszczyźnie, największą i najważniejszą zasługą Jego poza wskrzeszeniem Uniwersytetu Stefana Batorego, jest i pozostanie fakt wyzwolenia Wilna od przemocy bolszewickiej i przyłączenia do Polski. Gdyby nie czyn Jego orczy 19 kwietnia 1919 roku, byłibyśmy wszyscy zlikwidowani, narodowo, społecznie i materialnie. Tego jednego czynu Marszałka Piłsudskiego wystarczy, obyśmy w Wilnie, bez różnicy przekonań czuli dla Zmarłego najwyższą wdzięczność i zachowali pamięć Jego w czci dogonnej.

Niech Mu ziemia lekka będzie.

Zebrani uczcili pamięć Zmarłego trzyminutową ciszą.

— ZARZĄD KOŁA WIL. Z. U. ADMIN. WOJSK. na posiedzeniu nadzwyczajnym, odbył 13 maja po odczytaniu przez p. Ostrowskiego Oredzia Pana Prezydenta R. P. do Narodu Polskiego, uchwalił, na znak żałoby, zawiesić posiedzenia Zarządu aż do odwołania.

Podając powyższe do wiadomości, Zarząd wzywa wszystkie koleżanki i kolegów by jako oznakę żałoby zewnętrznej po s. p. Marszałku J. Piłsudskim nałożyli i nosili opaski aż do odwołania. Wszelkie gry towarzyskie — rozrywki w lokalu Koła są zawieszona aż do odwołania.

— NADZWYŻAJNE POSIEDZENIE ZARZĄDU ZW. NIŻSZYCH FUNKCJONARIUSZÓW PAŃSTWOWYCH R. P. odbyło się z następującym porządkiem:

Przewodniczący p. Hanczewicz wygłosił odczytanie o znaczeniu i roli państwa, wzywając zebranych do uczczenia pamięci Zmarłego przez powstanie. Następnie zostało odczytane Oredzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Na znak żałoby przerwano pracę związkową i j. urzędowanie aż do odwołania, oraz postanowiono, by wszyscy członkowie Okręgu Wileńskiego przywdziali opaski żałobne.

Poleca się Zarządowi reprezentowanie Związku

Przy chorobach krwi, skórnych i nerwowych osiągamy przy stosowaniu naturalnej wody gorzkiej Francuska-Józefa regularne funkcjonowanie narządów trawienia.

ku w Obywatelskim Komitecie Pogrzebowym i wzywa się członków do gremjalnego udziału w uroczystościach żałobnych.

— NABOŻENSTWO ŻALOBNE KOLEJARZY. 15 maja o godz. 10 w kościele Najświętszego Serca Jezusowego odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój duszy Wodza Narodu zorganizowane staraniem Kol. Przystosobienia Wojskowego.

W nawie głównej kościoła, żalnego światłem żyrandoli, oświetlonych kirem i świec ustawiono wysoki katafalk zatopiony w zieleni i kwiatach, na którym umieszczono owity kirem portret śp. Marszałka. Dookoła katafalku ustawia się warte honorowa K. P. W. ze sztandarem i sztandary wszystkich kolejowych organizacji zawodowych, bez względu na kierunek polityczny. — Przed głównym ołtarzem na ustawionych rzędach krzesłach zasiadli przedstawiciele władz — administracyjnych na czele z p. wojewodą W. Jaszczkołem, wojskowych z p. gen. Skwarczynskim, manicipalnych z p. prezyd. dr. Małyszewskim i kolejowych z p. dyr. inż. K. Falkowskim na czele, oraz prezydya wszystkich kolejowych organizacji społecznych i zawodowych.

Ksiądz proboszcz Nawrocki odprawił żałobną mszę świętą i egzekwie, przyczem muzyka i pienia religijne wykonane zostały przez orkiestrę symfoniczną i chór K. P. W. oraz solistów p. p. Plejewska, Jagminównę i Dobaczewskiego. Po nabożeństwie i wysłuchaniu kazania, orkiestra K. P. W. wykonała marsz żałobny Chopina. Zaledwie nieznaczna część tłumów przybyłych na nabożeństwo mogła się zmieścić w samej nawie, ogromny plac przykościelny był zalany również masą ludzką.

— PREZYDUM STOWARZYSZENIA WZA JEMNEJ POMOCY STUDENTÓW ŻYDÓW U. S. B. łączy się w powszechnej żałobie całego społeczeństwa i wzywa ogół studentów Żydów USB. do oddania czci i hołdu Budowniczym Państwa Polskiego i Wkrzesicielowi Alma Matris Wilnensis Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu.

— Rada Naczelna Zrzeszonego Kupiectwa Żydowskiego Województw Północno-Wschodnich i Centrala Wileńskiego Związku Kupców Żydowskich w Wilnie przesłała na ręce Min. Przemysłu i Handlu w związku ze zgonem Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego wyrazy hołdu i ogromnego żalu.

— Centrala Związku Kupców Żydowskich oraz Stowarzyszenie dla handlu i przemysłu zwołały wczoraj wieczorem uroczyste posiedzenie żałobne kupiectwa żydowskiego. Do licznie zebranych przemówił prezes inż. S. Trocki. Wyraz z całym wileńskim społeczeństwem polskim — mówił — przeżywa ból i żalobę spo-

rozwój oświetlenia samochodowego postępuje w kierunku wynalezienia idealnej żarówki samochodowej, która pod każdym względem odpowiadała wszystkim nowoczesnym wymaganiom.

Światło nie oślepiające, a jednocześnie przenikające mgłę, udało się osiągnąć przez zastosowanie żarówek „Duplo”, wzgl. żarówek ze szkłem „Selectiva”. Żarówka „Super-Duplo” z wbudowanym amortyzatorem wstrząsów wytrzyma jazdę nawet po najgorszych drogach.

Najnowszym wynalazkiem w dziedzinie oświetlenia samochodowego jest żarówka „Super-Duplo-Selectiva”, która łączy w sobie wszystkie powyższe zalety. Światło tych żarówek nie oślepią jadących z przeciwnej strony i skutecznie przenika mgłę, spełnia przeto swe zadanie przy każdej pogodzie.

— Szkoła ćwiczeń przy Państw. Seminarjum Naucz. Żeńskim im. Kr. Jadwigi w Wilnie, przy ul. św. Filipa Nr. 3 — przyjmuje zapisy dzieci na rok szk. 1935—36 do klasy I-ej i na kilka miejsc wolnych do kl. II, III i VI w terminie do 31 maja r. b.

wodu zgonu Wielkiego Wodza i Wychowawcy Narodu wileńskiego społeczeństwo żydowskie. Po ustanowieniu dwuminiutowej ciszy zostało odczytane oredzie Pana Prezydenta poczem po nawoływaniu kupiectwa do pracy nad gospodarczym i politycznym umocnieniem Rzeczypospolitej zebranie zostało zamknięte.

— W lokalu Związku Żydów Uczestników Walk o Niepodległość Polski przy ul. Główniej 1 odbyło się 13 b. m. żałobne posiedzenie Zarządu, poczem zbiórka członków.

Przed frontem oddziału odczytał w. prezes Związku p. Leon Pajewski oredzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, poczem okryto kirem portret Marszałka Piłsudskiego i sztandar Oddziału. Uczczono pamięć Komendanta 3-minutową ciszą.

14 maja o godz. 11 wyruszył umundurowany pluton na nabożeństwo do synagogi przy ul. Niemieckiej. O godz. 18.30 przewieziono sztandar Oddziału do lokalu Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, gdzie w sali żałobnej umieszczono go obok sztandarów pozostałych oddziałów sferderowanych.

W lokalu Federacji odbyło się żałobne posiedzenie, w którym uczestniczyła delegacja Związku.

WYKAZ

5 proc. listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego m. Wilna, wylosowanych w dniu 14 maja 1935 roku. (13 losowanie).

5 proc. listy zastawne konwersyjne serii „K” z 5 kuponami: po zł. 25.— Nr. Nr. 2, 121, 355, 607, 643, 689, 706, 1019, 1021, 1042, 1122, 1170, 1203, 1279, 1387, 1654, 1811, 1925 i 2140; po zł. 50.— Nr. Nr. 147, 545, 550, 942, 1372, 1516, 1556, 1623, 1828, i 1832; po zł. 250.— Nr. Nr. 269, 430, 879, 948, 1202, 1430, 1493, 1568, 1598, 1607, 1628, 1649, 1683, 1789 i 2234.

5 proc. listy zastawne emisji przedwojennej w rublach zwaloryzowane: po rubli 100.— (zł. 77,50) Nr. Nr. 375, 443, 550, 987, 1137, 1399, 1416, 1421, 1639, 1660, 1746, 1805, 1855, 1936, 2030, 2098, 2159, 2172, 2364, 2818, 2898, 3039 i 3142; po rubli 500.— (zł. 387,50) Nr. Nr. 47, 284, 334, 693, 1016, 1673, 1694, 1725, 1745, 1787, 1937, 1939, 2101, 2342 i 2390; po rubli 1000.— (zł. 775.—) Nr. Nr. 294, 363, 644, 679, 816, 876, 1096, 1120, 1473, 1598, 1872, 1999, 2042, 2079, 2268, 2527, 2607, 2634, 2785, 2882 i 3052.

Wypłata za powyższe listy ich nominalnej wartości uskutecznioma będzie, poczynając od dnia 1 lipca 1935 roku, przez Kasę Towarzystwa w Wilnie, Jagiellońska Nr. 14.

Choć jest kryzys, choć jest bieda
Lecz bez „OLLA” być się nie da!

„OLLA”
„Gum...”

Suche deski oraz inny materiał drzewny z rozbranego, zbudowanego niedawno pawilonu, do nabycia tanio w firmie Zygmunt Nagrodzki, Zawala 11-a

Ostatnie filmowe zdjęcia s. p. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO w wielu różnych pozach do nabycia w Zakładzie Fotograficznym „MODERN” — Wilno, Szopena 5. Agenci poszukiwani.

Szkolne schronisko
nad Naroczą potrzebuje dostawy na okres letni mięsa oraz wędlin.
Informacji listownych udziela zarząd.

Z powodu wyjazdu sprzedaje się po wygodnej cenie: 1) Jazband, 2) Kontrabas (drzewn.) i 3) Violinczela — ul. Dominikańska 14, m. 3. Oglądać można od g. 4—6

UDZIELAM LEKCYJ
w zakresie gimnazjalnym z polskiego, fizyki chemii i matematyki. Zgłoszenia do admia „Kurjera Wileńskiego” pod „Solidnie”

przebieg
KOWALSKINA
ROZWIĄZUJE SIĘ PRZY WSKAZANIU
BOLACH GŁOWY

DOKTOR S. Kapłan
(Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe)
POWRÓCIE
Wileńska 10
(wejście przez ul. Żeligowskiego) m. 16

DOKTOR Wolfson
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe
Wileńska 7, tel. 10-67
Przyjm. od 9—1 i 4—8

DOKTOR ZYGMUNT KUDREWICZ
Chor. wenerycz., syfilis skórne i moczopłciowe
Zamkowa 15, tel. 1960
Przyjm. od 8—1 i 3—8

AKUSZERKA Maria Laknerowa
Przyjmuje od 9—7 w ul. J. Jasłińskiego 5-21 róg Olszajnej (obok Sądu

PIEGI
usuwa pod gwarancją „AXELA” — KREM; słoik tylko 2 zł.
J. Gadebusch
Poznań, ul. Nowa 7

AKUSZERKA M. Brzezina
przyjmuje bez przerwy przeprowadziła się Zwierzyniec, T. Zana na lewo Gedyminowa; ul. Grodzka 27

AKUSZERKA Śmiałowska
przeprowadziła się na ul. Wielką 10-4 tamże gabinet kosmetyczny, usuwa zmarszczki, brodawki, kurczaki i wagi

PLAC
do sprzedania
Zwierzyniec, ul. Jasna nr 5, dowiedzieć się w Adm. „Kur. Wil.”

Chcę kupić
domek z ogrodem. Płacę gotówką 5—6 tys. — mały dług bankowy przyjmuję. Oferty proszę zostawić w redakcji „Kurjera” dla „R”

B. NAUCZYCIEL GIMNAZJUM
ul. Królewska 7—13 udziela lekcje i korepetycje w zakresie 8 klas gimnazjum ze wszystkich przedmiotów. Specjalność: matematyka, fizyka, język polski

Mieszkanie
8-mio pokojowe do odnajęcia ul. Gimnazjalna 4

Potrzebna kelnerka
do piwiarni ul. Popławska 3

Potrzebna fachowa ekspedientka do sodowiarń. Zgłosić się: ul. Biakupia Nr. 6, w kawiarni od 9—10 z.

Rządca domu
poszukuje doświadczonego administratora za same mieszkanie. Oferty do admia „Kurjera W.” dla Dolgosza

Nauczycielka francuskiego (teoria i konwersacja) poszukuje letnich kondycji. Oferty do admia „Kurjera W.” pod „Lekcje”

Buchalter-bilansista
władza jęz. niem. i ang. poszukuje odpowiedniej pracy. Zgłosz. do admistracji „Kurjera Wil.” dla Daniela

DOMEK murowany
dwumieszkiowy do sprzedania tanio
Wiadomość: Jagiellońska 16—9, czytelnika od godz. 11 do 18-ej

LEK. - DENTYSTA J. Feldsztejn
Wileńska 16, tel. 1530
Przyjmuje 10—2 i 4—6

Niewidzialny towar, ich spacerów-subtelny zapach wody toaletowej

5 FLEURS
FORVIL

PARIS
ELEGANCKIE PANIE W STOLICACH EUROPY UŻYWAJĄ WODY TOALETOWEJ O WYRAFINOWANYM, TRWAŁYCH ZAPACHACH ŻYWYCH KWIATÓW: 5 FLEURS FORVIL

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Bisk. Bandurskiego 4. Telefony: Redakcji 79, Administr. 99. Redaktor naczelny przyjmuje od g. 2—3 ppoł. Sekretarz redakcji przyjmuje od g. 1—3 ppoł. Administracja [czynna od godz. 9^{1/2}—3^{1/2} ppoł. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 1—2 ppoł. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9^{1/2}—3^{1/2}, i 7—9 wiecz.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 80.750. Drukarnia — ul. Biskupa Bandurskiego 4. Telefon 3-40.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową i dodatkami książkowym 3 zł., z odbiorem w administracji 2 zł. 50 gr. Zagranicą 6 zł. CENA OGŁOSZENI: Za pierwszą linijkę 100 gr., za drugą 75 gr., za trzecią 60 gr., za czwartą 50 gr., za piątą 40 gr., za szóstą 30 gr., za siódmą 25 gr., za ósmą 20 gr., za dziewiątą 15 gr., za dziesiątą 10 gr., za jedenasty 10 gr., za dwunasty 10 gr., za trzynasty 10 gr., za czternasty 10 gr., za piętnasty 10 gr., za szesnasty 10 gr., za siedemnasty 10 gr., za osiemnasty 10 gr., za dziewiętnasty 10 gr., za dwudziesty 10 gr., za dwudziesty pierwszy 10 gr., za dwudziesty drugi 10 gr., za dwudziesty trzeci 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwudziesty ósmy 10 gr., za dwudziesty dziewiąty 10 gr., za dwudziesty dziesiąty 10 gr., za dwudziesty jedenasty 10 gr., za dwudziesty dwunasty 10 gr., za dwudziesty trzynasty 10 gr., za dwudziesty czwarty 10 gr., za dwudziesty piąty 10 gr., za dwudziesty szósty 10 gr., za dwudziesty siódmy 10 gr., za dwud